

SNEŽNIK

Lokalne volitve '94

ŽUPAN OBČINE ILIRSKA BISTRICA JE STANISLAV PROSEN

V občinskem svetu so največ sedežev dobili socialdemokrati (SDSS) in Zveza za Primorsko

občinska občina je pred lokalnimi volitvami kazala določene prostorske težave, na podlagi katerih se je dalo v grobem domnevati za katere politične opcije se bo, glede na doseženo izkazalo industrije, kmetijstva in sekundarne industrije centra in manjših okolij, v obdobju, 4. decembra, odločilo 11347 glasov, ki so lahko prišli na 54 volišč, oddali svoje glasove petim kandidatom za župana in izvolili 23 članov občinskega sveta.

Kandidate za župana so predlagale politične stranke. V prvem krogu je bil izvoljen Stanislav Prosen (LDS) s 1835 glasovi, za župana pa je izvoljen Zlatko Jenko (ZLSD) 1601, Emil Jedlovec (SDSS) 1234, Rudi Celin (SLS) 1137, Zeleni Slovenije, narodnih in lokalnih demokratov) 1202 in Zorko Šajn (ZZP) 1137 glasov. Za sedeže v občinskem svetu se je potegovalo 167 kandidatov na osmih strankarskih in neodvisnih listah. Šest list je bilo sestavljeno iz več kandidatov: SKD, SDSS, LDS, ZPP, Lista neodvisnih občanov krajevnih skupnosti (ZLSD), štiri pa so občinski volivci prijavile manjše število kandidatov (Vičič Breda in Vrh Silvano 2, ND 8 in Zeleni Slovenije 9). V občinski svet (glasovali so bili izvoljeni: Vrh (Vičič Breda in Vrh Silvano), Peter Reberc in Majda Primc, Ivan Boštjančič, Ivan Barba in Ivan Jagodnik (SLS), Vladimir Čeligoj, Rožanec, Stjepan Miše in Ivan Šajn (SDSS), Stanislav Prosen, Vojko Šajn in Jože Rolih (LDS), Franc Ličnik, Zorko Šajn, Aleksander Ternovec in Širčelj (ZZP), Janko Poklar

(Zeleni Slovenije), Anton Šenkinc, Vojko Mihelj in Igor Maljevac (Lista neodvisnih občanov krajevnih skupnosti) ter Zlatko Jenko in Karmen Šepec (ZLSD).

V prvem krogu nihče od predlaganih kandidatov za župana ni dobil potrebne večine, čez štirinajst dni (glasovalo je 56% upravičencev)) pa je Stanislav Prosen v drugem krogu dobil le 276 glasov več kot Zlatko Jenko (2613) in tako postal zmagovalnik lokalnih volitev.

Rezultati drugega kroga volitev so dobili svojevrsten zgodovinski pomen. Kljub skromnejši udeležbi so bile letošnje volitve prve demokratične lokalne volitve in če si je na predhodnih (1990) večstrankarski sistem tudi na Ilirsko-bistriškem še utiral pot, volivci so takrat volili še tridomno skupščino, se zdi, da je poleg nestranskih list, ki so jih večinoma podprli volivci določenih vaških okolij in z nestranskih kandidati na strankarskih listah, dobil svoj pravi izraz. Volitve so pokazale, da se ilirskobistriški volivci tudi tokrat niso opredeljevali za stare (ZLSD, LDS), temveč za nove stranke, ki so si v zadnjem času, zlasti SDSS, SKD, SLS in regionalna ZPP, ob odsotnosti nacionalističnih strank, pridobile številne privrženice. Seveda to ni samo stvar občinskih mej, saj zavest ljudi sega v širši prostor, napihnjena z vsemogočnimi aferami, s počasnim delovanjem sodstva, občutkom odrinjenosti, čedalje večjo vlogo centra, divjimi privatizacijami, izjemnimi pokojninami in strahom pred italijansko desnico, čeprav je taka interpretacija na podlagi volilnih izidov zaradi različ-

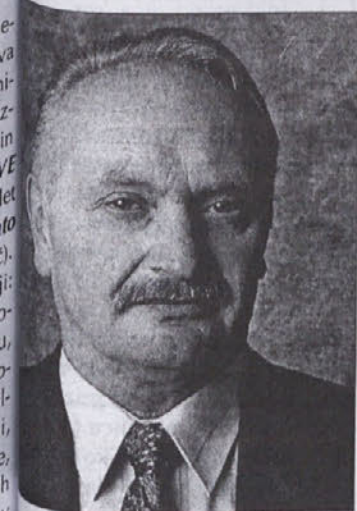
nih razlogov lahko vprašljiva, ker so na lokalnih volitvah do izraza prišli predvsem lokalni interesi.

Glede volitev za župana je treba pripomniti, da je zmagal kandidat, ki se je bolje znašel v premoru pred drugim krogom - za razliko od Jenka in šibkimi izhodišči ZLSD se je pravočasno dogovoril z nekaterimi strankami, ki na republiški ravni verjetno nikoli ne bi sklenile koalicije z liberalno demokracijo, toda državni zbor je eno, občinski svet pa nekaj čisto drugega. Stanislav Prosen namerava funkcijo opravljati nepoklicno in to je morda vzrok, da je zmagal s tako majhno razliko. Med težnjami volivcev, ki so bili relativno zadovoljni že s strukturo občinskega sveta in zgodbo o sitem volku in celi kozi, so bili tisti, ki so glasovali za Prosenovega protikandidata ob dejstvu, da mogoče ne bi bilo slabo vsaj poskusiti z novim, mladim in nepreizkušenim imenom, nekoliko prekratki, toda ne razočarani. V Sloveniji je iz dneva v dan več strank, ki se nagibajo k profesionalizaciji županov in čedalje več ljudi, ki se bojijo nedorečenosti zakonodaje o lokalni samoupravi.

Upam, da nova občina ne bo le topla pribežališče za "oblastnike", ki lahko v mukotrpnem in nepotrebnem boju za čim več oblasti - bolj ali manj vsak zase - hitro prezrejo in pozabijo na množico nezaposlenih, na sanacijo poškodovanega okolja, na nova stanovanja, na boljši družbeni standard itd., kar v grobem ponazarja vse njihove predvolilne obljube za boljše in srečnejše življenje.

B. Zidarič

SPOŠTOVANE VOLIVKE IN VOLIVCI!

mandatu uresničil. To pa je tudi moja obljuba vsem občanom, seveda z upanjem, da se bom pri uresničevanju vaših in hkrati mojih želja lahko naslonil na vašo cenjeno pomoč.

Pred mano je velik izziv pa tudi odgovornost do vas, drage volivke in volivci. Od obljub, ki smo jih imeli pred volitvami polna usta, bo treba preiti k dejanjem, kar pa ne bo mogoče brez poštenega in trdega dela. Tega pa ni malo. Že sam program, ki sem vam ga predstavil v svoji predvolilni kampanji, je zelo obsežen. Če pa ga bom uspel uresničiti, bo bistriška občina postala lepša, bogatejša, z zadovoljnimi ljudmi, ki bodo živeli v prijetnem in čistem okolju.

Vsa moja prizadevanja bodo dobila pravo veljavo le, če jih bo podprl občinski svet. Ta bo moral nositi vso težo odgovornosti za obljube, ki so jih stranke dajale volivcem pred volitvami. Verjamem, da bo znal strankarske interese podrediti splošnemu interesu občine, kar bi omogočalo nemoteno reševanje tekočih problemov, delovanje občinske uprave in normalno življenje ljudi. Sam se bom trudil za čim bolj tesno sodelovanje in izpolnjevanje nalog, ki jih bo občinski svet postavjal pred mano.

Spoštovane občanke in občani, vem, da imate sami dovolj težav ali zgolj predlogov za boljše urejevanje posameznih problemov, zato pridite in skušali jih bomo rešiti skupaj. Moja vrata vam bodo vedno odprta!

Ob iztekajočem se letu vam želim vesele in zadovoljne božične praznike in srečno Novo leto 1995 z obeti za lepšo prihodnost.

Vaš župan
Stanislav Prosen

Vsem občanom želimo vesele božične praznike in srečno Novo leto.

Skupščina občine Ilirska Bistrica

Karikatura: Marko Renko

ZADNJA NESKLEPČNOST SKUPŠČINE OBČINE ILIRSKA BISTRICA

V četrtek, 8. decembra, je bilo sklicano še zadnje zasedanje Skupščine občine Ilirska Bistrica. Po stari navadi se tudi tokrat v dvorani Doma na Vidmu ni zbralo dovolj poslancev (23). Predsedniku Stanetu Prosenu ni preostalo drugega, kot da se je zahvalil vsem tistim, ki so se v preteklih štirih letih in pol redno udeleževali sej, za tiste, ki jih je bilo redko videti in so tako izneverili volivce pa ni izgubljal besed. Izrazil je upanje, da se bo novoizvoljeni občinski svet pri svojem delu srečeval z manjšimi težavami in da bo nadaljeval delo skupščine. Jože Rolih se je v svojem in v imenu vseh članov izvršnega sveta poslancem zahvalil za podporo, ki jo je bil izvršni svet deležen v preteklem mandatnem obdobju, saj je "kljub težkim razmeram dobro opravil svoje delo in to celo več, kot smo načrtovali." Prepričan je, da se bo v prihodnosti težko preseglo doseženo, predvsem na področju investicij. Poslanci bi morali obravnavati osnutek rebalansa občinskega proračuna za leto 1994, osnutek Statuta javnega zavoda Kraške lekarne Ilirska Bistrica, predlog sprememb in dopolnitev odloka o zazidalnem načrtu obrtne cone v Kosezah, osnutek odloka o uvedbi agromelioracijskih posegov trajnih nasadov in pašnikov ter nekatere premoženjsko-pravne zadeve. Razprava in sprejemanje četrtkovnega dnevnega reda se je tako z nesklepčnostjo skupščine prenesla na občinski svet, od njega pa je odvisno kdaj bo to storil in po kakšnem vrstnem redu bo našteje točke obravnaval.

GOSPODOVO ROJSTVO - BOŽIČ

Izraz, ki ga ob poimenovanju božičnega praznika uporabljamo kristjani, na posrečen način razkriva prvotno in temeljno vsebino tega praznika. Vsaj dejstvo, da se je v okolici Betlehema pred skoraj dva tisoč leti rodil otrok z imenom Jezus, ni sporno. Čeprav pospremljano z nekaterimi nenavadnimi dogodki, je rojstvo tega otroka dobilo svojo posebnost šele z njegovim življenjem. V njem se je brezkompromisno spopadal z duhovnimi silami zla, ozdravljal je bolne, se šalil, se igral z otroki, sočustvoval s trpečimi, učil kako naj človek srečno živi svoje življenje tudi z vsemi strahovi, skrbmi in potrebami. Temeljno vodilo njegovega življenja pa je bilo: zanimati se za drugega in vsakemu človeku priznati njegovo lastno vrednost. Njegov značaj in osebnost sta se popolnoma ujemale z njegovim naukom in početjem, zato so ga ljudje poimenovali Kristus (Maziljenec). Razumeli so ga kot uresničitev pravadnega človekovega hrepenenja po odrešitvi iz utesnjenosti miselnosti "bova kakor bog" in "zob za zob". Nekateri pa so zmogli tudi spoznanje dejstva in vero, da je Jezus Kristus božji Sin.

Skozi zgodovino se je prav ob puznavanju in razumevanju Jezusovega

življenja in nauka v praznovanje njegovega rojstva zlivala vsebina vse človeške plemenitosti. Tako se ob božiču lahko veselimo tudi družine, življenja, radodarnosti, dobrote, pozornosti in drugih človeških vrednot. Še več; božič nam ponuja priložnost, da nekatere od njih prav na ta dan tudi uresničimo. Sicer ne moremo prezreti zunanjih znakov praznovanja, med katerimi glavno mesto zavzemajo družinske jaslice, ki v božičnem času predstavljajo središče doma. Vendar bi bile zaman, če se srca družinskih članov ne bodo odprla drugo proti drugemu, če si vsaj ta dan ne bomo pripravljene priznati veljave vsakega med nami in se vsaj za trenutek ustaviti pred skrivnostjo drugega človeka.

K temu nas vabi največji božični dar, ki leži za vsemi pisanimi lučkami in božičnimi pesmimi: dete v jaslicah, čudež Boga, ki je postal človek. Želim vam, da bi se mu znali čuditi.

Slavko Rebec

p.s.

Bojim se, da se bo vsa plemenita vsebina božičnega praznovanja razblinila ob pokih petard. Prosim vas, ne! Vsem, ki boste to razumeli in uresničili, sem iskreno hvaležen.

Časi pred vsakimi volitvami so najlepši. Takrat politični zagnanci, agitatorji, provokatorji, bleferji in ostali, ki se čutijo poklicane dokazati, da se brez njih svet ne more vrteti.

Debate po raznih forumih, skrivališčih, gostilnah in drugih "primerih" mestih se zavlečejo pozno v noč. Vsi vzhiceno pripovedujejo kaj in kako, pripravljajo strategije, lovijo nove kandidate, seštevajo bodoče glasove, agitirajo in kritizirajo in sploh je vnaprej znano čisto vse. Tako je povsod. V vsakem kraju in tudi v Ilirski Bistrici.

Posledice te evforije so seveda samo še velik dolgčas. Zmagovalci so preveč utrujeni, da bi slavili, poraženci pa preveč revni, da bi lahko v omami ali kako drugače še enkrat razmislili o svojih zablodah.

Vendar brez politikov ne gre, zato je prav, da povemo kaj o rezultatih volitev, ki so se zgodile v občini. Nesporno je velik del volilnega telesa prišel do spoznanja, da dane

O LOKALNIH VOLITVAH '94

obljube politikov preprosto niso izvedljive, zato so se odločili bolj smotrno porabiti svoj čas in jih na volišča ni bilo.

Ostali so podprli predvsem stranke in posameznike, ki so se na političnem prizorišču pojavili na novo in na ta način v marsikaterem primeru neupravičeno zapostavili stranke, ki so bile v igri tudi prejšnje mandatno obdobje, pa niso imele možnosti izpeljati svojih programov, ker so bile v takratni skupščini preglasovane in pogosto tudi izigrane.

Tako so veliki zmagovalci letošnjih občinskih volitev Socialdemokratska stranka Slovenije (SDSS) s štirimi mandati v svetu, Zveza za Primorsko (ZZP) z enakim številom svetnikov in neodvisni (3 + 1). Ostale stranke so pridobile manj ali enako število mest, ki so

jih imele v prejšnjem družbenopolitičnem zboru skupščine (ostala dva zbora dejansko nista kazala realnega razporedja volilnega telesa iz razlogov, ki sedaj več ne štejejo). Edina svetla izjema je Združena lista socialnih demokratov (ZLSD), ki je uspela povečati število mest v svetu za 100% tako, da ima sedaj dva svetnika.

Zanimivo je, zakaj so novodošli pridobili toliko glasov. SDSS predvsem zaradi nesporne karizme svojega vodje, kar pa v občinskem merilu ni vedno najbolje, saj se morajo zavedati, da so njeni volivci najbolj zahtevni in nečakani glede izpeljave obljub, ki si jih je stranka zastavila. Sama pa z manj kot petino glasov programa ne more izpeljati tako kot bi si želela. V primeru, da se ne bo povezala z njej sorodnimi strankami in uskladila programe se

ji lahko zgodi, da bo doživela usodo strank "Demosa", ki so na prejšnjih volitvah dobile podporo 75% volilnega telesa in toliko mest v DPZ, vendar niso mogle izpeljati niti enega projekta, ki so si ga zastavile.

ZZP je pridobila glasove predvsem z geslom, da nam center preveč pobira. Pri tem seveda niso povedali, da za občane naše občine tudi predlagana regionalizacija ne bo prinesla več denarja in blagostanja, saj bo, tudi če se zgodi, ta denar odtekal v dva znana centra na Primorskem, to je v Koper in Novo Gorico. V primeru, da se začne s forciranjem novega centra nekje vmes, pa bodo davkoplačevalci morali še globlje kot sedaj poseči v svoje žepe.

Nestranski kandidati so vezani predvsem na probleme ozkih okolij

in so od volivcev iz teh okolij tudi dobili glasove, zato sami verjetno ne bodo izgubljali preveč časa, da se bo odločalo o vsesplošnih usmeritvah v občini.

Ravno zaradi spoznanja, da je potrebno usklajeno delovanje z doseganje določenih ciljev, so stranke "Slovenske pomladi" brez SDS podpisale pogodbo z LDS predvsem zaradi spoznanja, da se brez koalicije programov ne bo moglo izpeljati, saj se lahko samo na način minimalizira potreba po ugotavljanju barve oslove sence in izkrižne navadam prejšnje skupščine.

Za najpomembnejšo funkcijo v občini, to je funkcijo župana, je bil izvoljen g. Prosen, kar je od predloženih kandidatov vsekakor najboljša izbira. Seveda pa novepečeni župan ne sme pozabiti na obljube, jih je dal občanom in ne na stranki, ki so ga v drugem krogu podprle. Ilirska Bistrica, 20. 12. 1994

Milan V.

ŠOLSTVO

ŠOLA ZA DVAJSETO STOLETJE

Občinski odbor Liberalne demokracije Slovenije (LDS) je še v predvolilni kampanji (1. decembra) v Hotelu Turist pripravil srečanje z dr. Slavkom Gabrom, republiškim ministrom za šolstvo in šport. Udeležili so se ga predstavniki nekaterih drugih strank, ravnatelj in učitelji osnovnih šol ter najvišji predstavniki občinskega vodstva, da bi s pomočjo ministra ocenili realne možnosti za vzpostavitev ilirskobistriškega srednjega šolstva v povezavi s potrebami domačega in bližnjega gospodarstva, zanimal pa jih je tudi sredi novembra začeti parlamentarni postopek za sprejem šestih "polemik vzbujajočih zakonov, ki naj bi do leta 2000 uredili slovenski šolski sistem" (od predšolske vzgoje, na devet let podaljšane osnovne šole, preurejenih gimnazij in drugih srednjih šol s splošnejšimi programi, do večjih in boljših možnosti za poklicno izobraževanje in izobraževanje odraslih) s posebnim poudarkom na ohranitvi, dokončanju, poenotenju in dvigu standarda vseh šol v občini. V Občinskem odboru LDS menijo, da je vzpostavitev gimnazije vprašljiva zaradi bližine Postojne in Sežane, za Il. Bistrico pa naj bi bila sprejemljiva in izvedljiva samo srednja šola poklicne usmeritve.

Dr. Slavko Gaber je najprej na kratko predstavil šest novih zakonov, ki bodo omogočili boljše pogoje za delo in organizacijo šol: v vzgojno-izobraževalnem procesu bodo tako ali drugače zadevali učence, starše, učitelje, plačnike itd. Glede varstva najmlajših je povedal, da zakoni predvidevajo ne samo celodnevne, ampak tudi poldnevne in krajše oblike varstva - starši bodo v skladu s svojim časom in potrebami lahko izbrali najustreznejše. Na področju osnovnošolskega izobraževanja se pripravljala velika novost in to je prehod na devetletno izobraževanje, ki ga pozna večina evropskih držav. Bodoči zakon predvideva opisno ocenjevanje s katerim določene šole v Sloveniji že eksperimentirajo. Po zaključnem tretjem in šestem letu je predvideno preverjanje znanja za informacijo otrokom, staršem in učiteljem, največ diskusije pa se suče o tem, kako zaključiti osnovno šolo. V 9. razredu je predviden za pet glavnih predmetov tudi zunanji ocenjevalec, obvezna bo materinščina, tuji jezik, in matematika, dva predmeta pa si bodo učenci lahko izbirali med naravoslovnimi ali družboslovnimi predmeti. Z zunanjo oceno, ki bo pomenila 50% celotne ocene, naj bi odpravili potrebo po sprejemnih izpitih za vpis na srednjo stopnjo. Pouk prvega tujega jezika naj bi uvedli nižje - v sedanji tretji oziroma v četrti razred nove šole - vprašanje pa je s kakšnim tempom. Nekateri so za hitro uvedbo, sam pa misli, da se bo to zgodilo šele na jesen leta 1997. Vsi

predlagani zakoni so bili že dvakrat objavljeni v šolskih razgledih, da bi diskusija z novimi predlogi privedla do izboljšav. Druga verzija že upošteva določene pripombe javnosti, na ministrstvu pa jih bodo sprejemali še vse do marca ali aprila, ko bo verjetno tekla druga obravnava v parlamentu. Pri pravi zakonov se na ministrstvu niso držali vzorca kake določene države, šlo je za to, da se izbere najprimernejši sistem za Slovenijo, torej zase. Seveda je za tako šolo potrebno najprej zagotoviti prostorske, kadrovske in programske spremembe in nekeje okrog leta 2000 bi vanjo vstopali šestletni otroci. Poleg rednih učiteljc predvidevajo tudi zaposlitev asistentk za polovičen delovni čas.

Gimnazije bodo ostale približno iste kot jih poznamo od konca osemdesetih let, le da bo treba uvesti nekaj manjših sprememb in maturo. Dr. Gaber je zagotovil, da si ministrstvo prizadeva za decentralizacijo srednjega šolstva, kar seveda ne pomeni da bodo šole postale neodvisne od centra in enotnih programov. V drugih srednjih šolah bo novost predvsem ta, da bodo šli določeni oddelki z dvo, tri, štiri in petletnimi programi v smeri proti zaključnemu izpitu za pridobitev poklica ali pa k maturi, ki bo dijakom omogočala vpis na višje stopnje izobraževanja in univerzo. Zakoni predvidevajo ustanavljanje zasebnih visokih strokovnih šol (pred kratkim je bila ena ustanovljena v Portorožu), fakultete pa naj bi bile v več mestih kot

doslej (prim. dejavnosti za ustanovitev univerze na Obali in širitve visokega šolstva v Kranju). V prihodnosti bodo obstajale tri vrste šol: javne, s koncesijo in zasebne. Vsi zakoni naj bi bili, če ne bo kakih posebnih razprav in zapletov v parlamentu, sprejeti do julija 1995. Občine bodo, kar zadeva šolstvo, ohranile iste pristojnosti, kot so jih imele doslej.

Po ministrovih pojasnilih so se v diskusijo vključevali nekateri poslušalci. Zanimalo jih je predvsem srednje šolstvo. Dr. Gaber je izrazil prepričanje, da srednja šola, ki bi imela manj kot dve paralelki ni tista, ki bi lahko normalno delala in živela. Il. Bistrica po njegovem potrebuje polno zaposlitev določenega števila kadrov vsaj pri temeljnih predmetih. Ministrstvo dopušča kombiniranje in priključevanje programov k že obstoječim po sistemu "lego kock". Ker resnih študij še ni, bi morali vedeti v katero smer bo ilirskobistriška občina šolala svoje otroke. Od približno 200 učencev se jih vsako leto ena četrtina vpiše na gimnazije in to je po njegovem odločno premalo - taka šola bi le živitarila in pred prvimi koraki v to smer bi morali stvar temeljito pretehtati.

Standard na posameznih šolah v občini ni niti približno enak in pada, ko gremo iz mesta na podeželje. Nekje je oddelkov skoraj premalo in se poučuje na kombiniran način, v mestu so prenapolnjeni. Na demografsko ogroženih področjih bi morali napraviti vse za njihovo ohranitev in izenačitev standarda ter adaptacijo OŠ Dragotin Kette. Imamo slabe pogoje za razvoj športa, neustrezne objekte, propadajoči bazen in neizkoriščeni trnovski stadion. Dr. Gaber je pojasnil, da je razmerje sredstev za šport med ministrstvom in občini ravno obratno (1 : 4 v korist občin) kot pri šolstvu, predvsem zaradi plač in njegova želja je, da bi tako tudi ostalo. Že v januarju se pripravljala sestanka z vsemi novoizvoljenimi župani, ki bo pripomogel k delitvi sredstev za šolstvo in šport ter zmanjšal pritisk šoloobiskujočih na Ljubljano: del sprostitev se planira proti Primorski, del proti Zasavju. Minister je obljubil, da bo storil vse za ohranitev šol na podeželju in da se ne bo nobena šola v Sloveniji zaprla, čeprav bi jih po veljavnih kriterijih nekaj že morali, ni pa hotel povedati katere.

NEPOTREBNO POKANJE

"Boljše obveščanje - manj ugibanja in strahu"

PETARDE? NE, HVALA!

Uprava za notranje zadeve Postojna, pod katero spada tudi policijska postaja Il. Bistrica in njen oddelek v Podgradu, se je že marca dogovorila o sodelovanju s sredstvi obveščanja. Ker je v tem času prišlo do nekaterih sprememb, je načelnik Alojzij Pavlič v ponedeljek, 12. decembra, sklical ponoven sestanek, na katerem je bilo ocenjeno doseženo sodelovanje in sklenjen dogovor o načinih obveščanja v prihodnosti. Na sestanku so bili prisotni novinarji vseh večjih informativnih hiš od Postojne do Kopra. Snežnik je med temi trenutno edini občinski časopis, že v kratkem pa se mu bosta pridružili podobni izdaji v Sežani in Postojni. Za vse to velja, da bo sodelovanje z Upravo za notranje zadeve Postojna potekalo s pomočjo komandirjev območnih policijskih postaj.

Novinarji časopisov, televizije in radia bi, glede na naravo medijev, radi sami izbirali teme z dovoljenjem policije in v skladu z interesi preiskav - zanima jih predvsem sodelovanje v vnaprej načrtovanih akcijah in neposredno poročanje s krajev dogodkov, največ besed pa je bilo izrečenih o uporabi pirotehničnih in eksplozivnih sredstev ter orožja pred bližajočimi se prazniki. Zakon o prometu z eksplozivnimi snovmi in pravilnik, ki se nanaša na kategorizacijo eksplozivnih sredstev glede na kakovost polnjenja je dovolj jasen: **eksplozivna sredstva lahko prodaja samo tisti, ki ima ustrezno dovoljenje** Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije (certifikat ali atest o ustreznosti sredstev za prodajo) in posebno dovoljenje občinskih uprav (primaren nadzor nad prodajo izvaja tržna inšpekcija v sodelovanju s policijo). Zakon o prekrških zoper javni red in mir prepoveduje dejanja, ki vznemirjajo ali motijo ljudi pri njihovem delu, razvedrilo ali počitku. "Kdor uporablja naprave, s katerimi se dela hrup ali drugače moti okolica, mora take motnje kar najbolj omejiti." Policija lahko omeji ali prepove uporabo takih naprav v bližini zdravstvenih domov, šolskih, vzgojnoizobraževalnih in podobnih organizacij, v stanovanjskih soseskah ter poslovnih prostorih delovnih organizacij, če uporaba teh naprav moti njihovo delo. Lani je bilo v Sloveniji poškodovanih okrog tristo ljudi in policija bo tej problematiki tudi letos posvetila vso pozornost. Na območju UNZ Postojna so letos že zabeležili dve telesni poškodbi in veliko kršitev

javnega reda in mira. Policija bo svoje naloge izvajala tudi preventivno in želi vplivati na osveščenost prebivalstva s pomočjo sredstev javnega obveščanja in razgovorov v šolah s sodelovanjem učiteljev, staršev in mladostnikov, da bi vsi skupaj preprečili hujše telesne poškodbe, ki lahko pustijo posledice vse življenja (amputacije prstov, poškodbe vida, sluha itd.) Eksplozivna sredstva nizkih eksplozivnih polnjenj lahko uporabljajo tudi mladoletne osebe do 16 let pod nadzorom staršev in tu je treba največ storiti - pri starših namreč. Policija mladoletnikom lahko le odvzame sredstva, ker starši v teh primerih ponavadi ščitijo otroke (glej poročila dnevnem časopisu). Lani so policisti v Ilirski Bistrici z javnimi nastopi in patrolliranjem v civilu preprečili hujše kršitve in tudi letošnjega decembra se bodo obnašali podobno - pripravili so si temeljit plan dela in se bodo odzivali na pozive občanov, čeprav priznavajo določeno stopnjo tolerance glede na to, da se je cela stvar že toliko razbohotila, da je nekaterim že stopila v zavest in postala tradicionalna oblika slabotabave, ki se lahko hitro neha, če sploh kdaj, da ne govorimo o pokanju, ki ga predvsem starejši ljudje, otroci živali težko prenašajo. Kot da ga ni daleč stran več kot dovolj! Kjer bo potrebno, bo policija od opozoril prestavila k ukrepanju, v konici dogajanja (pokanji se v noben primeru ne bodo pojavljali na verskih svečanostih) pa bodo javnih prostorih izvajali tudi posebne nadzor. Zaradi neustrezne zakonodaje "vsi skupaj lovimo bika za rep, namesto da bi ga zgrabili za roge".

ZDRAVSTVO

ALI VEMO DOVOLJ O AIDSU?

Ve dni v decembru so nas me- z velikimi črkami opozarjali na 20. stoletja. Pri tem niso sko- zili s papirjem, letaki, zložen- ni in videospoti, ki jih praviloma jemlja grozeča glasba. Ob vsem pa se sprašujem ali vemo dovolj o AIDSU?

Ve dnevi v decembru so pri- satelitskih programih so pri- nekaj kratkih dokumentar- nov o mladih ljudeh, ki živijo v nostih, organiziranih na pol- profesionalnih načelih. Eno od h je vodil starejši upokojeni vnik in par mladih prostovolj- Ta mala skupina ljudi (pacienti trapevti) živijo pod isto streho, v isti kuhinji, si pomagajo in naj trpijo. Bolniki se tako ne po- kot odpadniki, pač pa kot vsa bitja, ki si zaslužijo toplino in ornost svoje "vrste". O tem pi- zato, ker se ta bolezen ne do- drugim, pač pa lahko doleti ogar izmed nas. Bolezen se širi ob obveščeni! Kako je to boče?

Mogoče je krivda v tem, ker eščenost in OSVEŠČENOST eno in isto?

adi potrebujejo predvsem živo do, pogovor s sebi enakimi, s anji, profesionalci ... Starejši se e, če mislite, da je mladim do- poster ali zloženka. Ne zavra- jih, češ, saj ti bodo že v šoli edali, ali pa si preberi sam, lit- ure je dovolj! Mladi potrebu- odkrit in pošten pogovor o in, kar jih tišči. Toda, če je v in tabu že sama spolnost, je o bolj kondom! Če starše opo- m na to, da mi je njihov otrok est! JIV v smislu zasvojenosti z e žnili, me temeljito poučijo, da skeni ni nič mar! - v takih pri- si mora mlad človek poiskati očaj sam, sam pa se lahko iz-

boste prebirali ta članek, se vprašali: ali sem zvedel kaj ga? O novostih boste zvedeli olj iz medijev, moj namen pa ema za razmislek: pogovar- o se o AIDSU in o drugačnosti nami, saj se vse to dogaja tu- nam, ne pa nekje daleč ne- drugim bitjem!

dr. Ivica Smajla
spec. pediater

NALOŽBE • PONUDBA • STORITVE

NOV BENCINSKI SERVIS V TRNOVEM

V neposredni bližini nekdanje vojaške črpalke v industrijski cono Trnovo je generalni direktor PETROLA Franc Premk v petek, 2. decembra, postavil temeljni kamen za nov bencinski servis. Po simboličnem dejanju se je, skupaj z najvišjimi predstavniki občine, preselil v Hotel turist, kjer je bila najprej IV. skupščina podjetja TIB TERMINAL d.d. na kateri so sprejeli poročilo o poslovanju v letu 1993 in uskladili statut z novo zakonodajo. Družba naj bi se po novem razdelila na dva dela: špedicijo, osnovno dejavnost s katero se bodo ukvarjali tudi v prihodnje, in trgovino, ki naj bi vključevala bencinski servis in vse pripadajoče dejavnosti. Investitorja novega servisa sta Petrol Trgovina in TIB Terminal: objekt bo obsegal prodajalno tekočih goriv, vulkanizersko delavnico, avtopralnico in vse prostore, ki jih bo za svoje delo potrebovalo 15 - 18 zaposlenih delavcev.

Franc Premk je poudaril, da je Petrol življenjsko vezan na Il. Bistrico, saj pri prevozu naftnih derivatov sodelujejo že dolgo vrsto let in so si tudi v slabih časih obojestransko prizadevali za čimboljše sodelovanje. Od okoli 5000 ton dnevno prepeljanega tovora tekočih goriv jih Petrol Transport iz Il. Bistrice prepelje več kot polovico. Po njegovem je treba "idealno geografsko lego Ilirske Bistrice izkoristiti, ker bi bila za vse velika škoda, če bi posle prevzela kaka tuja firma". Z občino so podpisali tudi konce- sijo (so večinski lastnik mešanega pod- jettja APEGAS) in si močno prizade- vajo, da bi tudi Il. Bistrica v prihodnjem letu, ko naj bi se na plinovodno omre- je priključile gospodarske organizacije in občani, zagotovili čisto energijo. Bodoči bencinski servis po njihovih ocenah leži na "atraktivni lokaciji" in bo dovolj dobro služil svojemu namenu. Petrol je v treh letih moderniziral okoli 100 prodajnih mest za derivate.

Bistriški servis naj bi zadovoljil vse potrebe potnikov, domačinov in veli- kega števila Hrvatov, poleg tega pa bo s konkurenčnimi cenami in kvaliteto dopolnil ponudbo Istrabenza. V Trno- vem ne bo problemov s parkirišči, na kompleksu vojašnice pa obstajajo tudi možnosti za širšo trgovsko dejavnost, ki bi se jih lotili s podporo občine. V Petrolu so prepričani, da imajo za to dovolj izkušenj. Na to področje so se vključili ker menijo, da ga je Slovenija zapostavila. Petrol Trgovina ponuja so- delovanje tako, da daje TIB Terminalu na izbiro najem servisa, sicer bodo sami izvajali to dejavnost. Celotna investicija je vredna več kot 2 milijona DEM, nova pridobitev pa naj bi zaživelala pred pri- hodnjo turistično sezono. Ob tej prilo- žnosti se je Franc Premk še posebej zahvalil Stanetu Prosenu, Jožetu Rolihu in Vojki Lenarčič, saj so v "malokateri občini našli toliko razumevanja in podpore za svoje načrte."

Franc Premk (drugi z leve), generalni direktor PETROLA in predsednik upravnega odbora TIB TERMINAL d. d., je položil temeljni kamen za nov bencinski servis.

PRVA SEJA OBČINSKEGA SVETA

V petek, 23. decembra, se bo prvič sestel ilirskobistriški občinski svet. Na podlagi Zakona o lokalnih volit- vah ga sklicuje predsednik Občinske volilne komisije Mitja Škerlavaj.

Na seji, ki se jo bo, upamo, udele- žilo vseh triindvajset (23) svetnikov, naj bi spoznali novega župana, sprejeli začasen poslovnik občinskega sveta, imenovali komisijo za man- datna vprašanja, volitve in imeno- vanja, potrdili mandate, izvolili pred- sednika in podpredsednika sveta, imenovali komisijo za pripravo statu- ta občine in poslovnika sveta, imeno- vali sekretarja sveta in razpravljali o predlogih statutarnih sklepov o na- logah občine in o veljavnosti aktov, ki jih je sprejela skupščina in njen izvršni svet.

OPRAVIČILO

Pri vnosu besedila za novembrsko številko je prišlo do dveh neljubih napak in to ravno na straneh, na katerih so se v predvolilni kampanji za lokalne volitve '94 predstavljale stranke in neodvisna lista. Pravilna kratica za Združeno listo socialnih demokratov je ZLSD, zadnji stavek teksta neodvisne liste Vičič Breda in Vrh Silvano pa bi se moral glasiti: "Ne bova zaključila z izrabljenimi volilnimi gesli, niti ne da glasujete pod številko ena, dejala bova izberite prave ljudi!"

Za napaki se prizadetim iskreno opravičujemo in upamo, da jim s tem nismo povzročili manjšega uspeha na volitvah ali kakršnihkoli druga- nih težav in neprijetnosti.

Uredništvo

NALOŽBE • TEHNIČNI PREGLEDI VOZIL

ZA VEČJO VARNOST V PROMETU

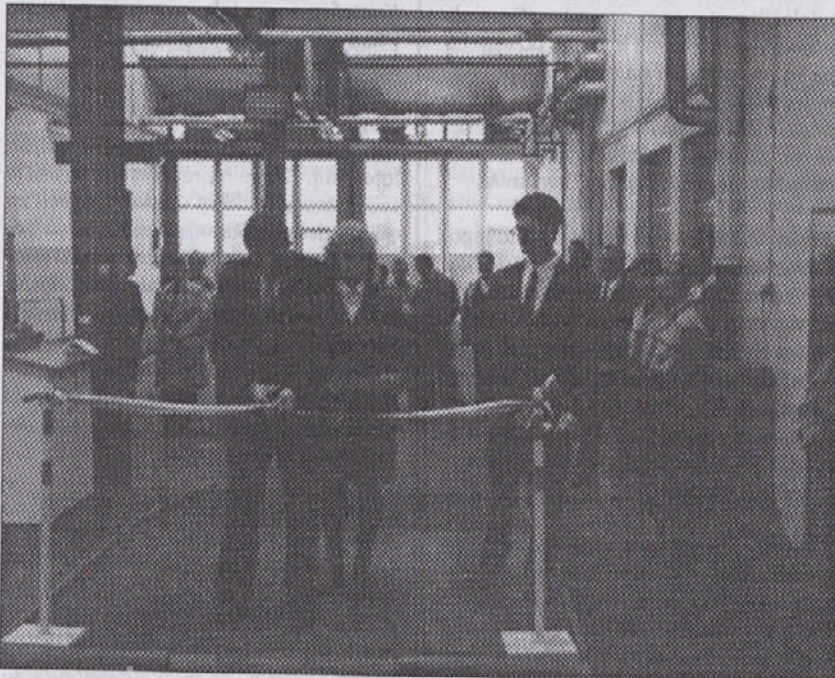
V četrtek, 1. decembra, je Alojz Mavrič, predstavnik Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije, delavcem ilirskobistriškega podjetja PETROL TRANSPORT predal v uporabo novo linijo za tehnične preglede osebnih avtomobilov. Investicija v vrednosti 12 milijonov tolarjev bo veliko pripomogla k večji varnosti, saj v Sloveniji vsako leto na cestah izgubi življenje več kot 500 ljudi, da o ogromni materialni škodi in množici poškodovanih niti ne govorimo. Največ nesreč s tragičnim izidom povzroči človeški faktor, veliko nesreč pa se pripeti tudi zaradi tehničnih pomanjkljivosti in starosti vozil. Robert Muha, direktor Petrola Transporta, se je v uvodnem govoru zahvalil Ministrstvu za notranje zadeve in Zavarovalnici Triglav, ki sta največ prispevala za novo in pomembno pridobitev.

Petrol Transport je že pred leti zgradil poseben kanal za opravljanje tehničnih pregledov vozil, saj se ukvarja s prevo- zom vnetljivih in strupenih tekočin, tako da morajo biti njihova vozila tehnično brezhibna. Tu so pozneje op- ravljali tehnične preglede dvakrat na teden. Osamosvojitve Slovenije je pre- trgala dolgoletne zveze Il. Bistrice z Re- ko, kjer so domačini opravljali večino tehničnih pregledov, pozneje pa so morali odhajati v Postojno. Petrol Transport je dal prošnjo na Ministrstvo za notranje zadeve, ker so hoteli to dejavnost opravljati tudi v Il. Bistrici. V skladu z njihovimi zahtevami in finan- čnim prispevkom so uredili že obstoječi prostor in bodo poslej tehnične pre- glede vozil opravljali trikrat tedensko, kar bo zadovoljilo vse potrebe. Alojz Mavrič je pojasnil nekatere zakonske

spremembe, ki bodo pripomogle k večji varnosti v prometu, subjektivni faktor v postopku pregleda pa bo zmanjšan na najnižjo možno mero. Na minist- rstvu si prizadevajo za posodobitev teh- nične opreme in za vlaganje v znanje ljudi, ki to dejavnost opravljajo. V Sloveniji je bilo v zadnjem času sprejeta vrsta zakonskih predpisov, ki urejuje tehnično stanje vozil, njihovo homolo- gacijo in uvoz, da bi se tudi na tem področju približali razvitejši Evropi in zahtevam po varovanju okolja z bolj čistimi izpušnimi plini. Celotna linija za opravljanje tehničnih pregledov vozil je nemška (MBH Maschinenbau Holdenwang GmbH & CO.), o njeni kvaliteti pa priča tudi certifikat ISO 9001. Predstavnik Tehnuniona iz Lju- bljane, ki te naprave uvaža, je temeljito predstavil njeno delovanje.

Tehnični pregled vozil vključuje: meritev strupenih snovi v izpuhu, kontrolo temperature olja in obratov motorja, kontrolo geometrije koles, osi in blažilcev, kontrolo zavor, pregled podvozja, končnikov in krmilnega mehanizma na hidravličnem dvigalu ter nastavitve žarometov. Cel postopek je smiselno povezan z računalnikom, ki na zaslonu hitro in nezmotljivo prikaže posamezne parametre. Z začetkom prihodnjega leta bodo lastniki osebnih avtomobilov po vsej verjetnosti lahko opravljali tudi brezplačne preventivne tehnične preglede.

Alojz Mavrič je s simboličnim dejanjem odprl novo stezo za tehnične preglede osebnih vozil.

Vojka Šestan in Kristofer Štemberger, karateista

TEKMOVANJA JE KONEC, TEKMOVANJE SE ZAČENJA

"Karate je uporabna borbilna veščina, način telesnega in duševnega treninga in tekmovalni borbilni šport. Tekmovalci se borijo brez orožja, golih rok. Na tekmovalnih v športnem karateju se določenih tehnik sploh ne sme uporabljati, pogosto pa se jih uporablja le zelo majhno število. Da bi se izognili poškodbam, tekmovalci v športnih borbah udarce samo nakazujejo in jih, preden se dotaknejo nasprotnika, potegnejo nazaj." Citat iz najnovejše enciklopedije športov kratko in jedrnatost predstavi plemenito disciplino, s katero se ukvarjata Vojka Šestan in Kristofer Štemberger, člana ilirskobistriškega Karate kluba Teles. Udeležba nekoga izmed nas na svetovnem prvenstvu, Vojka je zasedla 17., Kristofer pa 21. mesto, bi bila že sama po sebi zadosten povod za pogovor, s prisotnostjo trenerja Stojana Šestana in Andreja Bergoča, predstavnika podjetja Teles, ki karateiste že dve leti podpira, pa se je v pogovor hote prikradla tudi tema, o kateri se v Il. Bistrici že kar nekaj časa razpravlja. Povseh merilih daleč najuspešnejši športni kolektiv v občini še vedno nima svojih prostorov za vadbo. Želim si, da bi ta zapis izzvenel kot priporočilo in prošnja k dokončni rešitvi njihovega problema.

Bralci Snežnika so o vajinih dosedanjih uspehih na turnirjih in letošnjem državnem prvenstvu dovolj dobro obveščeni. Vrnila sta se s svetovnega prvenstva za člane in članice v Maleziji. Kako je potekalo tekmovalništvo?

Kristofer: Najboljše karateiste sveta je letos od 8. do 12. decembra gostila zvezna država Malezija, ki leži na jugu Malajskega polotoka in na severu velikega otoka Kalimantan (Borneo). Prizorišče tekmovalništva je bilo Kota Kinabalu, glavno mesto zvezne države Sabah na severozahodni obali Bornea. Na prvenstvu za člane in članice, ki ga vsaki dve leti prireja World Karate Federation (WKF), je svoje tekmovalce prijavilo 78 držav z vseh celin. Kot člana slovenske reprezentance sva oba nastopila v katah. Kvalifikacije za zaključni del tekmovalništva so potekale zadnja dva dneva, vanje pa se je uvrstilo osem najboljših predstavnikov iz vsake kategorije. Člani smo tekmovali v petih kategorijah, od lahke, ki jo karateisti označujemo z -60 do težke +80 kg. Posamezna kategorija vključuje tekmovalce, ki se po telesni teži med seboj ne ločijo več kot za pet kilogramov.

Vojka: Članice tekmujejo samo v treh kategorijah (-53, -60 in +60 kg) ekipno in posamično. Podobno kot v borbah smo imeli tudi tekmovalci v katah en sam cilj - uvrstitev med najboljših osem. Na tekmovalni sva izvajala v treh dnevih tri kate. V ogromni dvorani je bilo 10 borišč, pet za člane in pet za članice. Kate je ocenjevalo 5 sodnikov z orientacijskimi ocenami.

Kristofer: Najvišja in najnižja ocena pri katah se v končnem seštevek ne upošteva, veljajo samo tri srednje, podobno kot pri nekaterih drugih športih. Nujno zlo pri takem načinu ocenjevanja je subjektivnost sodnikov, ki se ji tudi karate ne more izogniti in veliko vpliva na rezultat. Zanimivo je, da so nas veliki sprva gledali nekoliko postrani, saj smo se šele drugič udeležili svetovnega prvenstva (Granada v Španiji pred dvema letoma), po uspehu pa so nas povabili na nekaj močnih turnirjev. Naše uvrstitve po mojem ne kažejo prave moči slovenske reprezentance, ker se moramo neznani tekmovalci na mednarodnih boriščih pač prej uveljaviti.

Vojka: Velikokrat nas tlačijo v bivšo Jugoslavijo ali pa nas zamenjujejo s Slovaško, ker Slovenija tudi z imenom še ni zasidrana v zavesti ostalega sveta. Vodilne države v tem športu so: Japonska (kot ekipa so bili najboljši), Francija, Velika Britanija, Španija, Italija, Finska in Avstralija. Medalje je osvojilo le 14 držav: razen najboljših jih je večina, tako kot Slovenija, osvojila le po eno.

Kristofer: Posebnost vsakega velikega tekmovalništva je "kraljeva kategorija" - tekmovalništvo v konkurenci moških absolutno. Tu se tekmovalci ne tehtajo in sodelujejo lahko vsi, od najlažjih do najtežjih, vendar najlažji ponavadi ne posežejo po najvišjih mestih. Tudi v Maleziji so prva tri mesta zasedli težkokategorijci.

Mediji so le skopo poročali o bronasti medalji, ki jo je v borbah osvojil Klemen Stanovnik (član Karate kluba Ljubljana) v kategoriji do 70 kilogramov. Samo predstavljam si, kakšen hrup bi naredili, če bi se s svetovnega prvenstva z odličjem okoli vratu vrnil kak smučar. V čem je razlika med borbami in katami?

Kristofer: Bronasta medalja Klemna Stanovnika je bila presenečenje zanj, za nas in za vse druge. V bistvu je pokazal, da lahko tudi Slovenci s temeljitim delom in nekaj športne sreče pridemo v sam svetovni vrh. Po mojem je to v borbah nekoliko lažje, saj jih ocenjujejo samo trije sodniki - poleg glavnega v ringu sta še dva stranska. Značilno je, da se tekmovalci v borbah ne ocenjuje tako kot v katah; dva stranska sodnika dvigneta belo ali rdečo zastavico takrat, ko eden izmed tekmovalcev na borišču zadene nasprotnika in s tem pokaže ali je bil udarec vreden eno točko. Obstajajo tudi udarci za dve točki (udarec z nogo v glavo ali prestrežanje nasprotnika pri njegovem napadu itd.) V borbah zmaga tisti, ki dobi prej 6 točk oziroma ima po izteku treh minut več točk.

Vojka: Borba v ženski konkurenci traja le dve minuti, ocenjevanje pa poteka na isti način kot pri moških. Kate so nekakšna borba proti namišljenim nasprotnikom. To je v bistvu obramba pred vsaj tremi napadalci. Sodniki ocenjujejo koncentracijo tekmovalca, njegovo tehniko, dihanje, moč udarcev, skratka, čim bolj pravilno izvedbo celotne vaje in zavzemanje pravih položajev. Reprezentanca Slovenije je imela v Maleziji 13 tekmovalcev. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev smo imeli v vsaki kategoriji le po enega predstavnika (osem članov in pet članic). Francozi, ki so na tekmovalništvo prišli z dvajsetimi tekmovalci, so samo za priprave dobili 2 milijona frankov, predstavnica Turčije pa je za osvojen zlati medaljo dobila stanovanje in osebni avtomobil.

Kristofer: Samo tekmovalništvo je potekalo v navdse prijetnem vzdušju. Navijači, posebno Brazilci, so z najrazličnejšimi instrumenti, plesom in glasbo znatno pripomogli k uspehu svojih tekmovalcev. Žal nama je, da s seboj nisva prinesla boljših fotografij. Druge reprezentance so imele svoje fotografe, ki so vseskozi skrbeli za obilno dokumentiranje dogodkov na boriščih in okoli njih. Vojko sem lahko fotografiral le v kratkem odmoru, vendar se je ponavadi dogajalo to, da sva tekmovala istočasno.

Bralce verjetno zanima potovanje in nastanitev v tako daljni in drugačni deželi. Kako sta se znašla?

Kristofer: Na svetovno prvenstvo smo odšli z letalom (Dunaj-Bangkok-Kuala Lumpur-Kota Kinabalu). Potovali smo celih 24 ur, če ne štejem vmesnih postankov na letališčih. S pogoji bivanja v hotelu smo bili vsi zelo zadovoljni. Motila nas je predvsem tropska temperatura, ki se je ves čas gibala okoli 35 °C z veliko stopnjo vlažnosti v zraku. V mesto smo

Na otvoritveni svečanosti je slovensko trobojnico nosil selektor in glavni trener Ljubo Javoršek.

prišli pet dni prej zaradi aklimatizacije in treningov pred odločilnimi tekmovalni. Trening nas je vse precej zdelal, saj smo se pripravljali v majhni dvorani brez klimatskih naprav in to je, moram priznati, motilo vse tekmovalce iz Evrope in drugih krajev sveta, ki takega podnebja niso vajeni. Hranili smo se z velikimi količinami tropske zelenjave in sadja, po želji pa smo si lahko naročili čisto spodobno, skoraj evropsko hrano. Stanovali smo v najvišjem hotelu na svetu, ki ima kar 73 nadstropij. O njegovi velikosti pričča tudi podatek, da ima v osmem nadstropju bazen in osem teniških igrišč.

Je otvoritev prvenstva spremljala posebna prireditve? Kako se je končalo?

Vojka: Otvoritvena ceremonija je potekala na pravem stadionu z ognjemtom in posameznimi predstavitevami ter mimohodom vseh držav udeleženk, podobno kot na olimpijskih igrah. Slovensko trobojnico je nosil naš selektor ob spremljavi značilne azijske glasbe in čudovitih figur, ki so jih izvajali mladi domačini. Otvoritev je z nagovori v različnih jezikih trajala kar od 6. do 10. ure zvečer. Zelo smo bili presenečeni nad toplim sprejemom, dobili pa smo občutek, da je vse skupaj celo nekoliko preveč pompozno. Zaključna prireditve je potekala v tekmovalni dvorani, le da smo takrat oblekli svečane obleke za razliko od otvoritve, ko smo nastopali v trenirkah z nacionalnimi oznakami.

S čim se ukvarja podjetje Teles, po katerem se imenuje bistriški karate klub? Kaj vas je vodilo k temu, da ste postali njegov glavni pokrovitelj?

Andrej Bergoč: Z bistriškimi karateisti smo začeli sodelovati na začetku leta 1993.

Všech nam je bilo, da imamo tudi doma vrhunske športnike, ki se ne napihujejo s svojimi "uspehi" za razliko od ostalih športnikov v občini, ki so pač to, kar so. Zadovoljni smo z dosežki celotnega kluba, posebno uvrstitve Vojke in Kristoferja v slovensko reprezentanco in njunega odhoda na člansko svetovno prvenstvo, kjer sta dosegla zavidanja vredne rezultate. Upamo, da bomo kot podjetje še naprej ostali pri istem obsegu dela in da bomo klub lahko podpirali še naprej. Z našimi poznanstvi jim bomo poskušali pridobiti še kakega pokrovitelja.

Ukvarjamo se z izgradnjo telefonskih omrežij, včasih pa kaj manjšega tudi projektiramo. Letos smo začeli s pripravami na kabelsko televizijo in upamo, da bomo v prihodnjem letu preko nje že spremljali številne programe. Zamujamo predvsem zaradi tega, ker moramo svoje načrte uskladiti s plinifikacijo mesta zaradi postavitve podzemeljskih vodov. Ravno danes, 17. decembra, smo postavili antenski stolp na strehi dvorane Doma na Vidmu. S prenavljanjem notranjih prostorov smo pri koncu. Manjka nam samo še sprejemna postaja - odločamo se še za najugodnejšo ponudbo med dvema dobaviteljema iz Nemčije.

Vsi vemo, da športnike vedno pestijo denarni problemi, poleg tega pa imate tudi probleme s prostori za vadbo. Kako je pravzaprav s tem?

Vojka: Na tiskovni konferenci neposredno po prihodu v Ljubljano (15. decembra) je predsednik Karate zveze Slovenije Robert Lavrič opisal probleme slovenskih karate klubov. Spregovoril je tudi o tem, da se morajo klubi sami znajti in si dobesedno priboriti prostore, ker je ta šport pri nas zapostavljen. Kjerkoli v Il. Bistrici

smo doslej vadili (stari vrtec, zgradba, kje je sedaj podjetje Kozlek, telovadnica OŠ D. Kette, bivši Dom JLA, sedanja računarska delavnica OŠ A. Žnidaršiča in na zadnje dvorana Sokolskega doma), smojih morali zapustiti zaradi višjih interesov ali pa zaradi tega, ker nismo imeli dovolj sredstev za preureditev. Veliko ljudi sprašuje, zakaj ne vadimo v telovadnici OŠ D. Kette. Še enkrat ponavljam, da smo bili tam za naše delo neprimerni pogoji zaradi različnih starostnih skupin. Vsi skupaj ne moremo vaditi, pozimi pa nas poleg vsega še zeblo.

Stojan Šestan: V prvi vrsti bi se rad zahvalil podjetju Teles, ki nam je veliko pomagalo pri pripravah in odhodu Vojke in Kristoferja na svetovno prvenstvo. Omeniti pa moram še naslednje: Trisira Ilirika (F. Štemberger), Hlad (U. Primc), Gostilna Potok (Z. Radoš), Poliuretani z Plama (R. Gregorčič), Unit (P. Šircelj), Ilirija, Irbis (M. Macarol) in še preko Slovan manjših pokroviteljev, ki so nam veliko dušno priskočili na pomoč. Glede na značilnosti našega športa nujno potrebujemo ustrezne prostore. Tudi ostale športne potrebe (balinanje, strelstvo itd.) potrebujemo prostore in v naši občini jih imajo. Verjetno smo edini v Sloveniji, ki kljub rezultatom nimamo osnovnih pogojev za delo. Ob tej priložnosti bi zaprosil župan in nove občinske svetnike, naj nam po svojih močeh omogočijo nadaljnje delo in nam končno dodelijo dom. Samo smo uredili propadajočo dvorano v Sokolskem domu, ki je bila celi občini v smoto. Žalostno je, da nam člani prihajajo s svetovnega prvenstva, doma pa nas morajo čerjo na cesto. Prepričan sem, da je to prava priložnost in da smo si z našim dolgotrtnim trudom zaslužili nagrado. V našem protnem primeru nas čaka usoda kosarskega kluba, ki je vsem predobro znana.

Verjetno imata še veliko tekmovalništvon načrtov. Se motim?

Vojka: Pred nami je ogromno dela. V januarja se pričnejo državna tekmovalništva za vse kategorije v katerih tekmujejo člani in članice ekipno in posamezno: mladinke, mladinci, kadeti, starejši pionirji in mlajši pionirji. Imamo 29 reprezentativnih tekmovalcev pri Karate zvezi Slovenije in zaradi težav s prostori nismo mogli organizirati tečaje karateja po občinskih šolah. Upamo, da bodo stekli na začetku drugega polletja. Zadnji mesec je delo v klubu zastalo zaradi najinega odhoda na svetovno prvenstvo in zato ker so šla vsa sredstva za potovanje. Tudi mednarodnega turnirja v Trbovljah (17. in 18. decembra), najmočnejšega turnirja v Sloveniji, se zaradi tega nismo mogli udeležiti.

Kristofer: Aprila prihodnjega leta bomo evropsko prvenstvo v Helsinkih na Finskem, čez dve leti svetovno prvenstvo v Sun Cityju v Južnoafriški republiki, leta 1998 svetovno prvenstvo v Braziliji in leta 2000 v Benetkah. Karateisti se bodo odličja pomerili tudi na prihodnjih olimpijskih igrah v Atlanti. Midva sva bila edini v slovenski reprezentanci, ki sva prišla tako majhnega kraja, vsi ostali so iz Maribora ali Ljubljane, dveh glavnih centrov karateja pri nas. Velik uspeh sva dosegla že samo s tem, da sva se uvrstila v reprezentanco. Poleg Andraža Lipolta in Tamara Matko sva edina Bistričana, ki sva osvojila kdajkoli udeležila svetovnega prvenstva in prva, ki sva se udeležila kakega članskega svetovnega prvenstva. Škoda je, ker nimamo svojih stalnih prostorov, imamo pa že pripravljene vse načrte priprav za dve leti vnaprej. Ne bomo počivali. Začeli se bomo pripravljati takoj.

B. Zidar

RAZSTAVA • GALERIJA NA VIDMU

KAMNITI SVET
ANTUNA KNEŽEVIČA

Antuna Knežević male plastike kiparja Antuna Kneževića obravnavajo antropomorfno, ki se v kontinuiranem razvoju, ko je avtor v dialogu z materijalno linijo pri oblikovanju volumna kroža v obliko, najbolj ustalijo v stebričasto zašiljeni gmoti stoječe oble plastike, sohe.

Antuna Kneževića drža človeka (homo sapiens) po sebi pogojuje vertikalno pri vizualnem, likovnem odrejanju njegove figure in že povsem prvotna "primitivna" jamskega človeka za oblikovanje, ali bolje upodabljanje, lastne vrste izkoriščala vzdolžno podolgovato linijo palice, roga, okroglega kamna.

Antuna Knežević v smislu, kjer je forma vsebine in je umetniško ustvarjena pravzaprav vzgon človekove kreativnosti, lahko v podstati odkrivamo

zametke sohe - figure pokončno stoječega človeka v staroegipčanskem obelisku: kjer se navidezno v čast boga, skozi težnjo k višini (megalomanska inačica so grobnice piramide) oziroma pogledu od zgoraj, skriva potisnjena želja do oblasti ali pa individualne nedotakljivosti osebnosti, samostojnega ponosa ali vzvišenosti. Torej oblika vsebuje in preudicirano določen socialni odnos, status obravnavanega posameznika do ostalih.

Isto posredujejo tudi "najlepše" stebričaste figure zahodnoevropskega likovno-umetniškega prostora kore in kurosi. Kolosalne statue deklet in golih mladeničev iz zgodnjega arhaičnega obdobja starogrške kulture so predimenzionirane človeške figure, ki se v dinamiki in eleganci že odmikajo od strogo togih egipčanskih predhodnic, katerih okon-

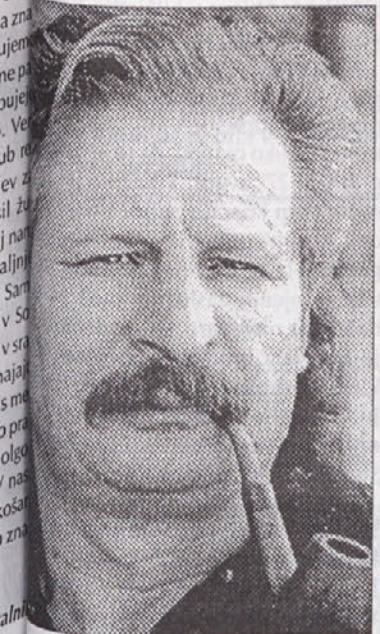
čine pa še vedno obvladuje vzdolžna, pokončna linija in se kot prilepljene zlivajo z deblom mase telesa. Stebričasta linija mase telesa je tako primaren vsebinski element ekspresivne izpovednosti. Podobno obdaja občutek čistiljive nedotakljivosti, klene osebnosti, mala Kneževićeva figurica plečatega "Ribiča". Prav tako so linijsko, skoraj svečano vzravnane statuete "Žena pri molitvi", ki v miru posvečene vzvišenosti, zastrte v ogrinjala, ki jih stromo padajoče ovijajo in varujejo v obstoju lastne integritete, karakterni individualni specifične kulture, kraja, vzdušja. Oblika skulptur se idealno združuje v ekspresivnosti vsebine in razvija svoj prostorski okvir, v katerega se zapira. Kneževićeve figure živijo v lastnem intimnem svetu, avtor mojstrsko obvladuje material, ki si ga brezkompromisno podreja in se z njim dobesedno igra. Kamen je njegov material. Z izborom velikosti skulpture, z grobo obdelavo površine, hote asociira arhetipskost, brezčasnost izraženega. Telo figure je največkrat grobo nepolirano in ko se v obraznem delu zgleda, nastopi igra svetlobe in sence, ki površino deli v doživljive z dotikom - taktilno in doživljive v vidnem - optično, v relaciji svetlobe in sence.

V anatomske stiliziranih figuricah, moških in ženskih, kjer skozi mehko linije, v oblosti avtorske forme, v zašiljeni zvrzanosti, slutimo širino monumentalne skulpture, ni samo fizična materialnost estetsko oblikovanega predmeta, ampak predvsem nadčutna upodobitev duševnosti trenutka.

Smo na prizorišču intimnega, kamen ima svoj monolog in avtor je njegov nosilec: umirjen, ponotrjen, skorajda kultno vzvišen ali pa v ognju naboja erotične privlačnosti.

Kneževićovo delo je skozi dolgo vrsto figuric ustvarjanje ponotrjenega sveta, izražanje določene duhovnosti, ki jo odkriva v odnosih z ljudmi, morda se na trenutke odvrta v svet svojega otroštva ali pa čuti nostalgijo do ruralnega okolja. In čeprav je včasih izzivalno erotičen v izstopajočih, izrazito poudarjenih oblinah ženskega telesa ali celo spiralnemu plesu ljubezenskega para, se v hvaležno nemem odzivu kamen vrača v interiorno (vase zaprto) intimo preprostega človeka.

Dejan Mehmedović

Antuna Knežević se je rodil 13. 1. 1941 v Babinju pri Gredi. Gradbeno šolo je končal na Reki. Ukvarja se z urejanjem arhivov, izdelavo kaminov in je tudi restavrator. S skulpturo se ukvarja že trideset let: kipari predvsem monumentalno, izdeluje pa tudi miniaturo iz rogov in kosti ter dekoracije in reliefe v bakru. Živi na Reki, atelje in delavnico pa ima v Ropcih pri Crikvenici. V zadnjih letih je razstavljal v vrsti galerij na Hrvaškem in Italiji. NA SLIKI: Ribič, kamen, 1986.

KULTURNA IZMENJAVA

S SKUPNIMI MOČMI ...

Govor o obnovitvi kulturnih stikov z reškimi Slovenci je obrodil prve sadove. V nekajletnem premoru so mladi in malo manj mladi kulturniki iz naše občine v kratkem časovnem razmaku (6. in 16. decembra) sodelovali pri dveh, kot se kaže, izredno reče, "reško-bistriških projektih".

Na obiskom samega Miklavža v slovenskem kulturnem domu "Bazovica" na Reki razveselilo se ga je staro in mlado slovensko ljudstvo. Sledili prijetnemu kulturnemu programu. Domača stran je pripravila lahko sprejeto spored slovenskih ljudskih plesov z otroško in mladinsko folklorno-plesno skupino "ga. Sonja Kern-Svoboda", učenci osnovne šole pa so pod strokovnim vodstvom prof. Marije Donadič pripravili skupinsko recitacijo, z recitacijo pa predstavila tudi učenka Tanja Fudina. Slednji se je kasneje v "bistriškem oddolžila učenka OŠ D. Ketteja Benigar. Pridružili so se ji mladi kulturniki iste šole z Orffovim inštrumentom (mentorica Kristina Polh). V programu modernih plesov sta predstavila učenki Kavčič in njen soplesalec iz Postojane. "Mi hočemo mir" je bilo sporočilo skupine, ki jo vodi Filip Logar. V programu predaha naj zapišem, da je v programu povezovala ga. Gabrijela, nek-

daj Kukič, sedaj Babič po možu Rečanu (Slovenka tržaško-dalmatinskih prednikov iz Il. Bistrice in pedagoginja, ki poučuje na italijanski šoli angleščino in v Bistrici slovenske otroke italijanski jezik, pravi ženska Peter Ustinov).

Na tradicionalni prireditvi pred božičem in novoletnimi prazniki, ki je bila namenjena odraslim poslušalcem, se je poleg priljubljenih in že omenjenih folklorno-pevske skupine predstavil še domači publiki dobro znani zbor, ki ga že dolgo let vodi zborovodja Franjo Bravica. Gledališka skupina si je prislužila močan aplavz z odlomkom sladkokisle komedije Siniše Posariča (delo si bomo v integralni obliki lahko ogledali v Bistrici v mesecu kulture).

Tudi naši so se dobro odrezali. Pevska skupina Vasovalec iz Rečice (vodi jih Dimitrij Grlj) si je pridobila precej simpatij na račun dobrega, a ne prezahtevnega programa. Posebno vrednost so predstavljala "obrekovanja" "nonice" in

treh "vaščank" v nograjskem narečju v igrokazu "Aj, kakove sanje" avtorice Branke Počkaj.

Zaključek: kljub marsikateri težavi se je pokazalo, da zna mladi naraščaj poleg novotarij ceniti in negovati tradicionalne vrednote, posebno tiste, ki izhajajo iz njihovih prednikov in korenin. Šibkejša točka je bila raba knjižne slovensčine - tudi mi se s kvaliteto našega govorjenja, seveda ob prilikah ko je to potrebno, ne moremo preveč pohvaliti. Te ugotovitve pri reških Slovencih ne gre posploševati, se pa nasplošno zaradi nujne stvari obračajo na bolje. Meja je pač opravila svoje.

Matična domovina bo morala odnos do Slovencev na Hrvaškem temeljito spremeniti, prav tako prva slovenska sosedna Opatije in Reke - občina Il. Bistrice. Predvsem mislim na omogočitev sprejema slovenskega televizijskega in radijskega programa, pa tudi na ustanovitev gimnazije v Il. Bistrici, v katero bi se lahko vpisovali tudi dijaki iz reškega območja.

D. B.

P. S. 22. decembra bo (je) folklorno-plesna skupina gostovala v Jelšanah, 8. februarja pa bo MePZ "Bazovica" z Reke sodeloval na proslavi slovenskega kulturnega praznika v Il. Bistrici.

RAZSTAVA • HODNIKOV MLIN

ZGODBA O KRUHU

V soboto, 10. decembra, je bila v zelo dobro obiskani Galeriji Hodnikov mlin otvoritev happeninga in razstave slik, risb in skic akademskega slikarja Slavka Čučure. O kruhu v košarah v galeriji in restavriranem mlinu je Slavko v svojem nastopnem govoru povedal: "Ta čudoviti kruh bo danes zvečer ostal v mlinu, nezno pa ga primanjkuje v Bosni, v Etiopiji, Somaliji itd."

Slavko Čučura je začel pri dvanajstih letih slikati z oljem pri Ankici Oprešnik, akademski slikarki in sosedu v njegovem rodnem Travniku, kjer se je rodil pred enaintridesetimi leti. Občudoval je neno delo kot sramežljiv deček in poskusil razumeti njen nadrealizem. Ko je naslikal kartonček, ki mu ga je ponudila, je rekla: "Ti si rojen za ta poklic." Ko je Slavko končal klasično gimnazijo v Travniku kot eden najboljših učencev, je začel pisati poezijo. V poetskem krožku je delal pet let in izdal pesniško zbirko "GOLO O". Ilustriral je več knjig in scenografij za amatersko travniško "Pozorišče Skender Kulenović". V svojih študijskih letih na akademiji likovnih umetnosti je napisal traktat o pesmih Tina Ujevića. Njegovi profesorji na akademiji so bili Mersad Berber in Adnan Hozo. Deloval je tudi v mladinskem časopisu "Naši dani" v Sarajevu. Na zagrebški akademiji likovnih umetnosti je nadaljeval študij pri Miroslavu Šuteju in pri njem diplomiral. Danes živi v Ljubljani, kamor so ga povabili za restavratorska dela. Čučura je poslikal veliko mladinskih klubov in vrtcev, ves čas pa je tudi veliko intimno ustvarjal. Prepotoval je balkanske države in se poglobljajal v arhitektonskega in umetniškega duha teh področij.

Pri svojem delu išče pot pristopa do subjekta ali objekta, ki ga zanima in ga proučuje, da bi ga identificiral. Išče stopnjo, kjer lahko poduhovi sebe in svet in izžene iz sebe in okolice vse negativne prisotnosti, poskuša dati sočloveku poziv za razmišljanje o stvarih in pojmi, ki so prisotni v njihovem okolju. Podajanje likovnih vrednosti je iskreno. Pesem, ki se rodi v njegovi glavi prenese v likovni svet iskreno in

srčno. Slike, ki jih Slavko poskuša pokazati ali podariti, so izbrane z veliko mero selekcije. Slavko je globok analitik človeške psihe in odnosov v dobrem in zlu. Z barvami in formami izraža simbole, ki določajo stadij duha v določenem okolju. V iskanju novih izrazov išče nove tehnike, ki trenutno odgovarjajo njegovemu notranjemu izzivu.

Njegove ambicije so, da bi napravil multimedijko kolonijo, kar bi bil zanj rezultat dosedanjega dela. Bodočim generacijam in rodovom želi prihraniti preživljanje iste moralne in politične diskriminacije in materialnih težav. Smatra, da je dolžnost vsakega človeka, posebno pa umetnika, napraviti drugim boljši in lepši svet, ti pa to drugim naprej.

Pavel Žnidaršič

Na sliki: Trgovka, kombinirana tehnika, 1992. Razstava bo odprta do 8. januarja 1995 (pon., sre., pet., ned.) od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

RADIJSKA ODDAJA

USPEŠNO "IZ NAŠIH KRAJEV"

Javna radijska oddaja znanega ciklusa prireditev "Iz naših krajev" in neposredni prenos Radia Slovenija iz dvorane na Vidmu je v soboto, 3. decembra, pomenila svojevrstno testiranje priljubljenosti narodnozabavne glasbe na Bistriškem. Znano je, da so na Primorskem redki ansambli, ki igrajo izključno narodnozabavne viže, predvsem zaradi močnega popevkarskega vpliva s hrvaške in italijanske strani; dodaten problem so še komponisti in pisci besedil, tako da "domače" naravnani ansambli težko sežejo v širši slovenski prostor. To ne pomeni, da ljubiteljev tovrstne glasbe in petja pri nas ni. Zagotovo lahko trdimo, da je bil delež naše, bistriške, "produkcije" na prireditvi, katere osrednja vsebina je bila prav domača glasba, na zelo solidni ravni kljub dejstvu, da nas ni zastopal noben narodnozabavni ansambel.

Prireditve je zelo prijetno in nevsiljivo vodila navidez krhka in znana napovedovalka Simona Juvan (že dolgo občudujemo njen fonogeničen glas in pravilno slovensko izgovarjavo). Poznavalcem je predstavila znana ansambla Slovenski kvintet in Nagelj (odlični muzikanti in pevci, spevne melodije in značilne "severnjaške" polke, za primorska ušesa nekoliko prehitre). Naše barve je branil Mešani mladinski pevski zbor Tabor Kalc 1869 iz Knežaka (novost je bila izvedba "Bistriške" v prireditvi njihovega zborovodje Lojzeta Boštjančiča). Velik napredek v zelo kratkem času. Upamo, da se ne bodo prehitro utrudili. Kraj Bistrice je "kritično", a nekoliko prekratko, predstavila vsestranska Mara Cubr, celo štorijo v "nograjskem narečju" pa je pripovedoval Franc Gombač, nekdanji šolnik, sedanji občinski "birokrat", kulturnik, po duši pa najbolj recitator in igralec. Zares enkratno je bil tenkočutno odmerjen opis nastajanja podgrajskega narečja in trenutna trans-

formacija knjižne slovensčine v govornico tega kraja.

Bilo bi nepravilno, če ne bi pohvalil tudi legendarnega humorističnega para Iče in Matevža, ki sta ob že znanem in šaljivem "zakonskem" prerakanju spustila nekaj pikrih na račun odnosa do nekaterih bistriških "znamenitost" kot je "dišeči Globovnik", "vprašljivi" športni center v Trnovem in "Kampo". Ljubki problemčki za novoizvoljeni občinski svet. Če ste oddajo poslušali po radiu, ste bili gotovo prijetno presenečeni ob kvaliteti petja skupine Vasovalec iz Rečice (vodi jih Dimitrij Grlj).

Čestitke so si zaslužili vsi pevci in celotna radijska ekipa, še posebej znani tonski mojster (upam, da se tako reče njegovi "funkciji") Vinko Rojc in urednica oddaje Alenka Skale.

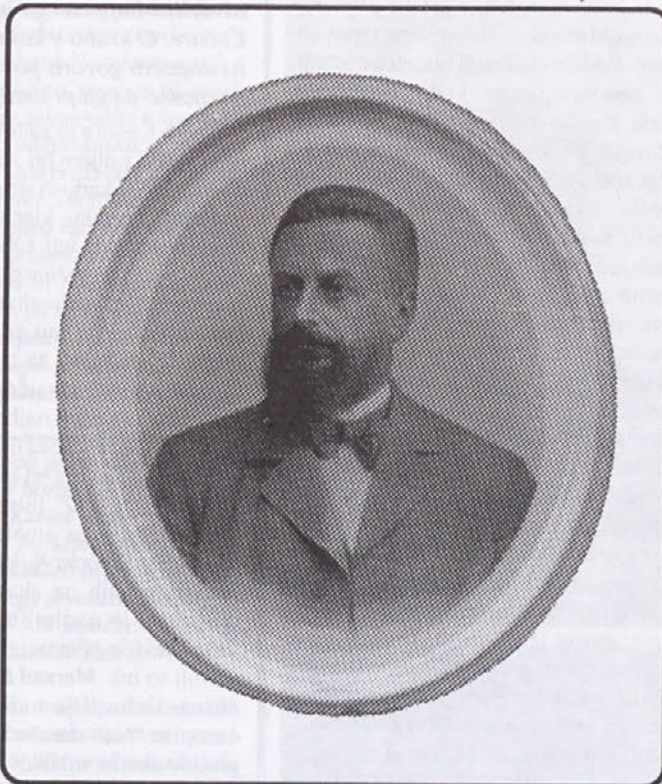
Če bo šlo vse po sreči, se bomo na prireditvi Iz naših krajev ponovno srečali "v živo" meseca septembra 1995 v Knežaku.

D. B.

SLAVOJ JENKO (1852 - 1907)

Pozorno oko bo pod opleskom ene izmed najmogočnejših stavb v središču Podgrada še danes opazilo napis Slavoj Jenko. Nekoliko bled spomin na znamenitega domačina je v času, ko se čedalje bolj zanemarja preteklost in brišejo krivice, poskušalo oživiti "Kulturno društvo Podgrad", ki je ob 80-letnici narodnega doma, še ene stavbe z Jenkovim podpisom, izdalo zbirko kratkih izsekov iz zgodovine Podgrada do konca II. svetovne vojne. Izglasovana nova občina Podgrad na majskem referendumu ni dobila soglasja in to je vsaj pri nekaterih domačinih s podedovanim spominom sprožilo plaz negotovanja, saj še niso pozabili svoje občine in svojih poslancev v deželnem zboru države, ki je ni več. Kdo je bil Slavoj Jenko? Danes počiva na hrušiskem pokopališču in ponosno zre s fotografije v luč spomina, v temo pozabe in na "črno črn" nagrobnik brez cvetja pod seboj. Družbo mu dela le Anton Rogač, hruškiški dekan, sotrudnik. Zdaj je sam, nekje drugje. Odet v belo platno čaka vsaj nekoliko barve za vse, kar je storil ne samo za Podgrad in okoliške vasi, temveč tudi za pravice istrskih Slovencev v boju z Italijani, ki jih, zlasti zadnje čase, prežema pozaba. In to temeljito. Če vemo, da je za Slovence najboljši pesnik mrtev pesnik, je "politik in narodni gospodarstvenik", borec za temeljno "orodje" pesništva in vseh nas, ki ga govorimo - jezika namreč -, nekoliko isti in vreden vsaj za dlan prostora.

Slavoj Jenko je bil trgovec in politik, ki je zaznamoval zgodovino Podgrada in okolice na izteku 19. stoletja tako intenzivno, da so še danes vidni sledovi njegovega dela. Rodil se je 12. avgusta v Trnovem, nakar ga je pot vodila v Gorico in Ljubljano, kjer je leta 1870 maturiral in odšel študirat tehniko v Gradec. Tam se je včlanil v društvo južnoslovenskih študentov in se kmalu navdušil za zamisel Jana Kollárja (češki in slovaški pesnik, romantik in zagovornik vseslovensstva) o "slavjanskem književnem jeziku, o čemer je 11. marca 1873 v društvu predaval". V Podgradu se je za stalno naselil proti koncu sedemdesetih let 19. stoletja in se tu skoraj celo življenje "vneto in uspešno trudil za povzdigo gospodarstva". Prišel je v kraj, ki je imel pošto (1841), eno najstarejših čitalnic (1841), šolo (1852) in bralno društvo (1873). Kot zaveden narodnjak je bil leta 1887 enoglasno izvoljen za župana. V času njegovega županovanja si je občinski odbor dopisoval z okrajem v slovenščini. Pogosto je, ogorčen zaradi nemških in italijanskih sodnih spisov, zahteval od sodišča sodbo v slovenščini, če je bila obtožba slovenska. Zaradi tega so ga silno zmerjali in mu očitali pripadnost radikalni struji. V stanovanju naj bi imel "slike ruskih carjev, srbskih in črnogorskih knezov, junake iz slovenske zgodovine, v knjižnici pa le slovenska dela."

Podgrajci so takrat živeli v vasi, ki se je širila od gradu navzdol, proti cesti, predele vasi pa so poimenovali z danes že pozabljenimi imeni (Flikarji, Klánčarji, Móceti, Pod cerkvami in Šajinci). Otepali so se z revščino, ki je bila pogojena z različnimi vzroki, od slabega gospodarjenja, naravnih ujm, do slabih letin. Revolucija leta 1848 je kmete zelo prizadela. Vse so morali plačevati v denarju. Splošna zaostalost teh krajev je bila vzrok, da je območje Podgrada in okolice med zadnjimi prešlo iz srednjeveškega fevdalizma in medtem, ko je bila v drugih slovenskih pokrajinah zemljiška odveza izvedena v letih neposredno po revoluciji, se je to v Podgradu zgodilo šele v šestdesetih letih. Leta 1849 je bila v Avstriji uvedena nova upravna ureditev: Primorska je postala ena upravna enota s Trstom, Goriško in Istro. Podgrad je postal sedež okrajnega glavarstva in je bil vse do leta 1868 upravno središče pokrajine od Socerba do Klane, poleg tega pa je imel

tudi okrajno sodišče z davkarijo in občino, ki je v času Jenkovega prihoda zajemala "jugozahodni del Brkinov (od Pasjaka do Tater) in pomemben del Čičarije (Velike in Male Mune ter Žejane, Golac in Poljane.)" Slavoj Jenko se je naselil v Podgradu prav takrat, ko se je kmetov položaj začel slabšati, vendar tu pretirano zadolževanje in ubožanje ni povzročilo večjega izseljevanja. Popis prebivalstva iz leta 1880 je v Podgradu zajel 613 prebivalcev (570 Slovencev) in to število se je vse do Jenkove smrti le malo spreminjalo.

Podgrad leži v pokrajini, ki se močno razlikuje od ostalega Slovenskega Primorja. Rodovitne zemlje je malo, zaradi kraškega terena pa je malo tudi vode, čeprav so padavine obilne. Kmetje so obdelali vsak kos zemlje in uporabljali travnike za rejo živine. Podgrad je dobil razmeroma pozno vlogo prometnega in poštne središča in je postal šele leta 1910 glavno postajališče avtomobilske zveze med Opatijo in Trstom. Novozgrajene železniške proge (Ljubljana-Trst 1857, Pivka-Reka 1873 in Divač-Pulj 1876) so Podgrad zaobšle in ga pustile še v večji zaostalosti in odmaknjenosti - Slavoj Jenko si je zaman prizadeval za zgraditev krajše proge, ki bi zvezala Istro z Reko.

Italijani, ki so imeli ves čas v rokah istrski deželni zbor v Poreču, so si vsekoli prizadevali, da bi onemogočili slovensko in hrvatsko osnovno šolstvo s pritiskom na občine, ki so imele odločilno besedo o izbiri jezika v šolah. Na osnovni šoli v Podgradu se je vse do

leta 1926 poučevalo v slovenskem jeziku.

V osemdesetih letih je med Hrvati v Istri nastopila mlajša generacija politikov. Leto 1883 je pomenilo začetek ostrejšega boja hrvatske in slovenske stranke v Istri. V deželni zbor so prišli ravno ti mladi, odločni in bojeviti politiki, ki se jim je leta 1884 v podgrajskem volilnem okraju pridružil Slavoj Jenko. Njegove ideje in težnje v smeri "narodnega gospodarstva" so privedle do tega, da je skupaj s somišljeniki leta 1885 ustanovil gospodarsko zadrugo za podgrajski volilni okraj in je bil od leta 1887 do smrti njen glavni odbornik. Udeleževal se je tudi takratnih političnih shodov, na taboru v Brezovici pri Materiji leta 1883 pa je celo aktivno sodeloval. Govoril je o tem, kako deluje poreški kreditni zavod in o potrebi ustanovitve posebne hranilnice za podgrajski okraj. Med leti 1884 in 1901 je zastopal v istrskem deželnem zboru kme-

čke občine okraja Podgrad-Volosko in se boril za priznanje slovenskega in hrvatskega jezika v deželnem in državnem zboru (interpelacije 1885, 1892, 1894 in 1895).

Zavedal se je, da si mora za svoje politične cilje najprej pridobiti kmeta in v ta namen se je udeleževal na gospodarskem področju. Ker so podgrajski kmetje živeli v veliki stiski, so se vse bolj nagibali k združništvu. V takem vzdušju si je prizadeval za ustanovitev posojilnice in hranilnice, ker je hotel kmeta zaščititi pred naraščajočim vplivom Italijanov. Načrt iz leta 1883 se mu je posrečil leto kasneje. "Podgrajska posojilnica in hranilnica" je delovala na področju sodnega okraja Podgrad. V njej sta imeli naložen denar občini Podgrad in Jelšane. Vsak posameznik je lahko vplačal enega ali več deležev (zadružni delež je znašal 10 goldinarjev) in če jih je imel več, je imel več glasov na volitvah v njene upravne organe. V vodstvo hranilnice so prišli tisti, ki so največ vložili: nastajajoča buržoazija, veliki kmetje na vasi, učitelji in nadučitelji ter duhovščina. Dolžniki hranilnice so bili izključno kmetje. Podgrajska hranilnica in posojilnica je sprejemala in obrestovala hranilne vloge, podeljevala kredite in se ukvarjala z meničnimi posli. Poslovala je dobro, obresti je redno izplačevala in pri kmetih je uživala neomajno zaupanje. Z zbranim denarjem je dvigala splošne razmere v Podgradu in v vsem gornjeistrskem okraju, pospeševala je razvoj obrti, trgovine in kmetijstva. Jenku je njegov delež v hranilnici popolnoma zadostoval za odločilno besedo in čeprav so ga vodili predvsem lastni interesi, se je takoj lotil novega podviga.

Misli so mu začele uhajati na zglede večjih krajev v Istri, Sloveniji in na Hrvaškem, kjer rasli narodni domovi, da bi se v njih širila obzorja in pripravljal, da se da samo z organiziranim bojem preko legalnih poti prevladati italijanski in cesarski pritisk. Vodilni moške hranilnice niso imeli lahke poti, ki bi jim omogočila mirno pripravo na

graditev za Podgrad tako pomembne stavbe. Toda Jenko ni miroval. Hranilnica je dobro poslovala, denar se je počasi nabiral, dovolj ga je bilo celo za ustanovitev mlekarske zadruge. V Hrušici leta 1902, vendar so ga z novim stoletjem začele zapuščati življenjske moči in 1901. ni hotel več sprejeti ponujenega mandata za poslanca v istrski deželni zbor, funkcije, ki jo je z uspehom opravljal polnih sedemnajst let. Zdi se, da je hotel narodnemu domu posvetiti še zadnje moči, ljudstvu pa dati več, kot sta mu nudili gospodarska zadruga in hranilnica.

11. občini zbor "Podgradske hranilnice in posojilnice" (21. maja 1905) "se je vršil" že v novih prostorih zadrugne pisarne v novem narodnem domu. Odborniki so preverjali še zadnje pripravne slovesni dan, poudarjali so kulturno vlogo Podgrada za ves gornjeistrski okraj in sprejeli sklep o graditvi nujno potrebnega hleva v bližini in o ustanovitvi pevskega in tamburaškega društva. Politično in gospodarsko se je Podgrad s pomočjo neutrudnega Jenka in njegovih somišljenikov na prelomu stoletja toliko okrepil, da se je potihoma približal 27. avgust 1905, ko je bil narodni dom končno odprt. Veliki dogodek, ki nima primerjave z nobenim dogodkom iz zgodovine Podgrada, je imel v njegovih zaslužnih možih ponesel daleč čez meje Istre. V narodnem domu je delovala hranilnica in posojilnica, kulturno društvo in hotel. Vesti o odprtju so prinašali časniki v osrednji Sloveniji: Slovenec, Slovenski narod, Naša slova, tržaška Edinost itd.

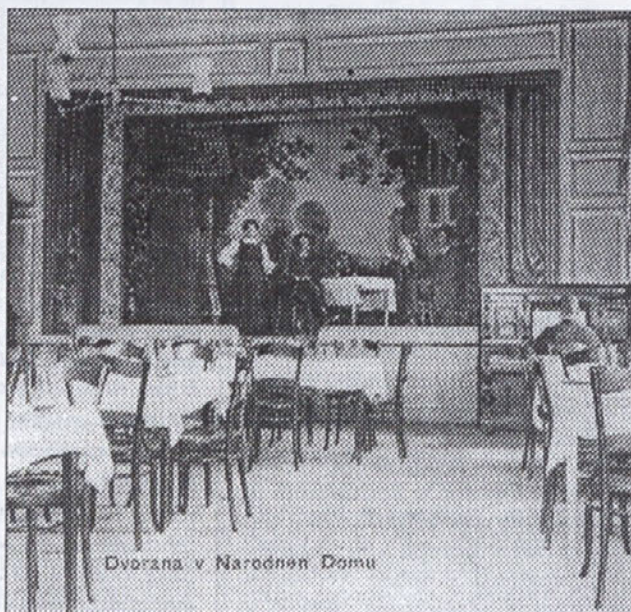
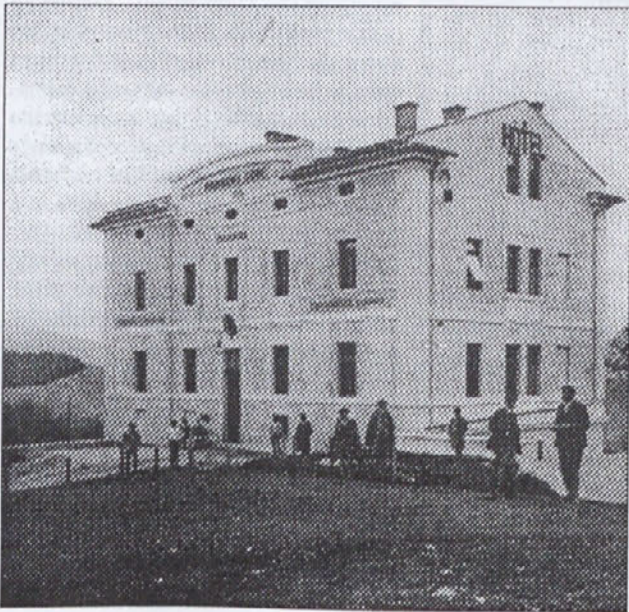
Slavoj Jenko je umrl v Hrušici 6. avgusta 1907. Istega leta se je začela demokratizacija življenja v črno-zolti monarhiji, ki je svoj vrh dosegla z volilno reformo - sistem volitve zastopnikov v državni zbor se je bistveno spremenil in vsi odrasli moški so dobili volilno pravico. V Istri se je začel obračun med italijansko liberalno in hrvaško-slovensko narodno stranko. Hrvatje in Slovenci so zahtevali spremembo volilnega reda tudi za deželni zbor, da bi na ta način dobili v njem večino. Uspehi na narodnem področju so se z dograditvijo pomembne stavbe v Podgradu še povečali, nekakšen višek načrtnega dela pa so pokazale volitve v državni zbor leta 1907, ko je v volilnem okraju Podgrad zmagal Hrvat Matko Mandić. Jenko bi se veselil z njim.

B. Zidar

Nagradno vprašanje

Slavoja Jenka omenja v prvi knjigi Spominov (prva izdaja nosi letnico 1928, vam pa bo verjetno dostopnejša novejša iz leta 1983) tudi njegov sodobnik, ki je bil štirinajst let (1896-1910) ljubljanski župan. Prva dva bralca, ki nam bosta sporočila pravi len odgovor, bomo nagradili z enoletno naročnino na Snežnik.

Pravilen odgovor na vprašanje iz oktobrske številke je vedela Dragica Štefančič. Ker je že naša naročnica, bo Snežnik zastopnik prejela naslednje leto. Uradni mojster, doma iz Pirana, ki je imel urarno in trgovino z zlatenino na vzhodni strani Verbičeve hiše, se je pisal Fonda.

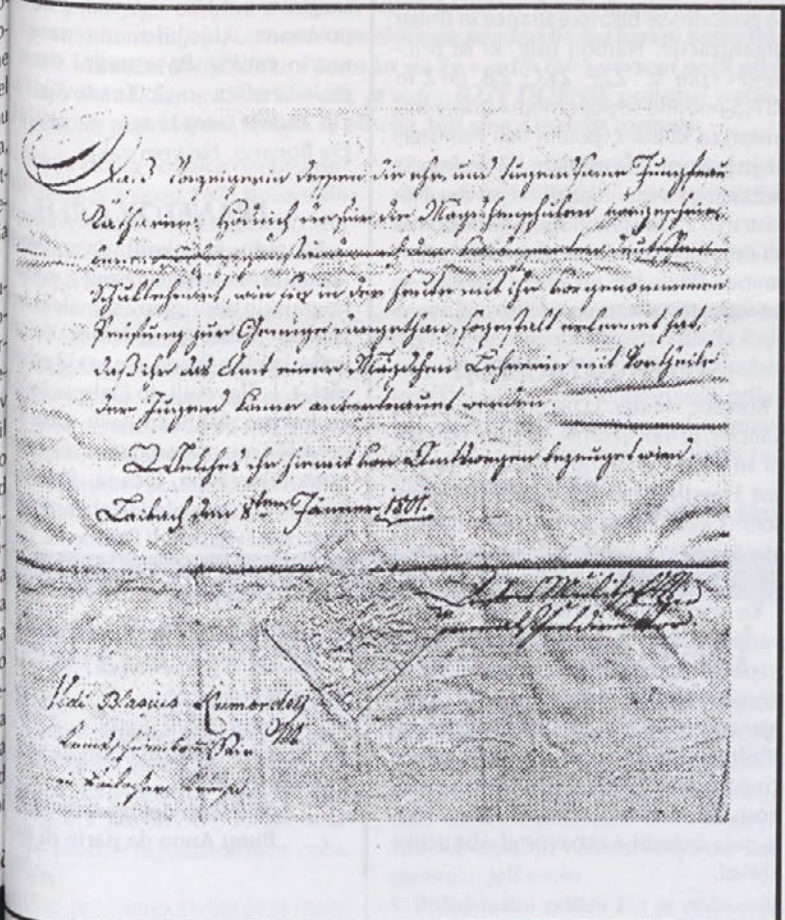

OB 180-LETNICI ŠOLSTVA NA BISTRISKEM

PRVA BISTRISKA UČITELJICA Z DIPLOMO

Prva polovica XVIII. stoletja je bila doba prosvetljenstva. Tedaj je vladala v Avstriji cesarica Marija Terezija, ki je izvajala številne reforme. Nadaljeval je njen sin Jožef II. Ena od njih se je nanašala na preureditev šolstva. Leta 1774 je s posebnim odlokom uvedla številne novosti. Šole, ki so bile v glavnem cerkvene, so postale državna zadeva. Osnovno šolo so poimenovali obiskovati vsi otroci. Nove laične šole so imele tri stopnje. Osnovne so bile trivialke, ki so trajale dve leti in štiriletne normalke. Srednje šole so obsegale gimnazije, meščanske šole in druge. Visoke šole pa so obsegale univerze. Tedaj je deloval znameniti šolnik in jezikoslovec Blaž (Blasius) Kumerdej, rojen na Bledu 1738. leta, umrl leta 1805 v Ljubljani. Leta 1772 je cesarici Mariji Tereziji predlagal reformo šole, ki bi jo obiskovali vsi otroci, njen učni jezik pa naj bi bila materinščina. Bil je torej eden od vodilnih šolskih reformatorjev, ki jo je uvedla cesarica v Avstriji. Neznane so bile tudi njegove ideje o vzrokih revščine, ki je tedaj vladala na Kranjskem. Kumerdej je skrb je posvečal boljše pouku in izobrazbi učiteljev. Sestavil je prvo dvojezično berilo za osnovne šole. Knjiga je doživela 5 ponatisov. Kumerdej se je tudi z jezikoslovjem slovanskih jezikov in zapustil je obsežno znanstveno delo. V tem času je začel z delovanjem tudi prvi slovenski pesnik, prvi buditelj in zaslužni šolnik Valentin Vodnik. Začela je naraščati zanimanje za kulturo in narodna zavest. S tem v zvezi je bilo tudi vse večje zanimanje mladih za učiteljski poklic. Tudi število osnovnih šol na Kranjskem se je povečevalo. Prva dvorazredna trivialka je začela delovati tudi v Trnovem na Bistrici leta 1866 pa je bila v Trnovem že štirirazredna "Ljudska šola", ki je že danes lastno zgradbo.

Učiteljska diploma Bistričanke

Učiteljski družini, v Gregorčičevi ulici, je živela hčerka Katarina (1783 do 1866). Odlučila se je za učiteljski poklic. Odlučila je na učiteljske v Ljubljano, kjer je uspešno končala šolanje l. 1801. Leta 1802 je diplomirala, katere original se danes nahaja v arhivu. To listino je podpisal z lastnoročnim podpisom **Blaž (Blasius) Kumerdej**. Delni prevod teksta na diplomi se glasi: "Spričevalo spoštovani gospodični Katarini Hodnik, ker smo danes opravili strokovni pregled, za katerega se je vestno in skrbno pripravila, tako da se ji s prednostjo priznava služba učiteljice v dekliških šolah." Leta 1802, pa tudi pozneje, je v Avstriji in drugih državah veljalo, da poročena učiteljica ne more biti učiteljskega poklica. Ker se Katarina poročila ni nikdar poučevala. Posvetila se je družinskemu življenju. Bila je prva učiteljica z diplomom na Bistrici in daleč naokoli ter prva učiteljica na Kranjskem.

Velika pošta

Katarina Hodnik se je, po vrnitvi iz Ljubljane, poročila z **Antonom Valenčičem**, ki je bil avstrijski c. kr. okrajni poštari tedaj imenovane "Velike pošte" v Ilirski Bistrici. Bila mu je druga žena, ker je prva **Marjeta Domladiš** zgodaj umrla. Promet se je v tistih časih, ko še ni bilo železnic, odvijal po cestah, ki so bile slabo grajene in še slabše vzdrževane. Poštni vprežni vozovi, ki so jih vlekli konji, so služili za prevažanje poštnih pošiljk in tudi potnikov. Vozovi so imeli pokrit in zaprt srednji del, v sprednjem delu pa je bil odprt sedež za kočijaža, ki je bil oblečen v pisano poštno uniformo in so ga imenovali postiljon. Nosil je tudi trompeto s katero je naznanjal svoj prihod. Na zadnjem odprtem sedežu se je nahajal njegov pomočnik. "Velika pošta" se je nahajala ob važni prometnici, ki je povezovala Ljubljano in Postojno z mestom Reka, obsegala pa je tudi precejšnje ozemlje okoli

Ilirske Bistrice. Njen upravnik je moral biti sposoben, vesten in iznajdljiv mož. Poleg administracije je moral skrbeti tudi za vozove, konje in njihove voznike. Valenčičevi družini je ta služba zagotavljala solidno življenje. Katarina in Anton sta imela šest otrok, tri fante in tri hčerke. Starejši sin **Anton pl. Valenčič** je postal general v avstrijski armadi. Dodeljen mu je bil tudi naziv plemeniti zaradi izrednih zaslug. Generalov življenjepis je objavil pisatelj **Janez Bilc** v ediciji Mohorjeve družbe v Celovcu leta 1895.

Potomstvo

General Anton pl. Valenčič je imel dva sinova. Starejši je bil maršal v avstrijski vojski, mlajši pa vice guverner in župan na Reki, kjer je tudi pokopan. Ena od hčera učiteljice Katarine se je poročila z **Antonom Žnideršičem**, uglednim veleposestnikom in trgovcem, ki je imel svoj mlin in žago na Bistrici. Imela sta osem otrok. Več o tej rodbini je objavljeno v prispevku "Kratka kronika Košomatovih" v letošnji, 4. številki Bistriških zapisov. Njun sin je bil oče **Antona Žnideršiča - gospodarstvenika in velečebelarja**. Bil je zelo ponosen na svojo prababico in učiteljico Katarino Hodnik, poročeno Valenčič. Z zavzetostjo, skrbnostjo in pazljivostjo je hranil njeno učiteljsko diplomu tako kot njegovi predniki. Ta izredna listina je bila najdena v njegovi zapuščini. Na čuvanje jo je prevzel njegov vnuk in univerzitetni profesor **dr. Primož Kozak**, pisatelj in dramatik. Sedaj se nahaja pri njegovih potomcih. Listina, ki se je ohranjala iz roda v rod do današnjih dni, predstavlja izreden kulturni in zgodovinski dokument iz dobe prosvetljenstva v naših krajih. Kopija diplome se nahaja tudi v slovenskem Šolskem muzeju v Ljubljani, saj je stara skoraj dvesto let. **dr. Ivan Ogorelec**
Alenka Mikačič

OBLETNICA

120-letnica rojstva ANTONA ŽNIDERŠIČA

Iz teka se leto, popolno jubilejev in okroglih obletic, med katere spada tudi leto 1874, ko se je v Ilirski Bistrici rodil znameniti čebelar, posestnik in tovarnar Anton Žnideršič. Mladi občudovalec marljivih nabiralk zlahtnih plodov cvetja je opazil, da takratni KRANJČI in KOŠI niso najbolj primerna oblika za bivanje čebel, še manj pa za izločitev koristnih tako zbranih plodov narave. Kmalu je skonstruiral panj na premično satje z okviri in drugimi novimi elementi, ki jih tu ne gre opisovati, saj spadajo bolj kot semkaj v strokovno literaturo. Novotarija je zaradi mnogih prednosti pred do takrat znanimi oblikami čebelarjenja kmalu pridobila veliko privrženec, posebno med naprednimi kmeti. Novega panja se je po avtorju prijel ime AŽ panj. Anton Žnideršič je napisal knjigo NAŠ PANJ, ki je izšla leta 1925. V njej je podal napotila za uspešno nego čebel. Leta 1974 so mu hvaležni bistriški čebelarji postavili spomenik. Dodati je treba, da letos mineva 47 let od ustanovitve čebelarkega društva, ki tudi

danes uspešno deluje v sklopu Zveze čebelarstva Slovenije. Antonu Žnideršiču bi poleg inovatorstva in izumiteljstva lahko po pravici prisodili tudi velike zasluge za promocijo Il. Bistrice, predvsem zaradi njegove Prve kranjske tovarne testenin. Tudi zato si v zgodovini našega mesta zasluži prav posebno in častno mesto. (Več o njem lahko preberete v 4. številki Bistriških zapisov.)

Janez Tomšič Hlistov

OBLETNICA

BOGOMIL FATUR 1914 - 1990

V srebrno kopel mesečine
sem položil cvetlice svojih sanj,
da so zazvenele.

28. oktobra bi praznoval 80 let naš premski pesnik prof. Bogomil Fatur ... Bil je najmlajši od petero otrok, rojenih v družini trgovca Antona in Marije. Mladost je preživel v rodni vasi in tu je prvič prestopil tudi šolski prag. Bil je najbližji sosed Dragotina Ketteja, enega izmed najbolj resnih glasnikov modernega slovenskega pesništva.

Pred nasilnim fašizmom se je s starši preselil v Ljubljano, kjer je dokončal klasično gimnazijo. Študiral je slavistiko, romanistiko in umetnostno zgodovino. Obzorja si je širil s študijem v Pragi in Firencah. Svoje bogato znanje je posvetil predavanjem na gimnaziji in na Akademiji za igralsko umetnost v Ljubljani. Do upokojitve je nekaj časa delal tudi v Zavodu za raziskavo materiala. Po tem kratkem pregledu življenja bi sklepali, da je pesnikovo življenje nihalo med pesništvom in znanostjo. Bil je izreden talent za jezike, saj je prevedel približno 50 knjižnih naslovov iz francoščine, nemščine, italijanščine, češčine in srbohrvaščine, med njimi tudi Kestena, Gidea, de Gaullova Vojne spomine in veliko drugih romansiranih biografij. Usoda pesnika Bogomila

Faturja je bila nenavadna, saj se je že kot devetnajstleten opazno predstavil v **antologiji Slovenske sodobne lirike** (1933). Svojo prvo samostojno pesniško zbirko **Knjiga lirike** pa je javnosti predstavil šele leta 1947. Izredno sproščeno obliko izpovedovanja je predstavil v pesniških zbirkah: **Teme in variacije**, **Beli galeb** in obsežne antologije pesmi **Minuta tišine** in druge. Najlepše ljubezenske pesmi je posvetil ljubljani ženi Jožici, ki ga je vseskozi zvesto spremljala skozi njegovo duhovno bogato življenje. Svojo 70-letnico je obhajal v Knjižnici M. Samsa. "Doživel sem čudovit večer", je zapisal naš rojak. "Srečen sem, da ste se me spomnili." Čeprav se je redko vračal v rojstno pokrajino, mu je Prem ostal v najlepšem spominu. Leta 1986 je naša knjižnica izdala drobno, a izredno pomembno knjižico z naslovom **Bogomil Fatur - Bibliografija**. To naj bi bilo naše darilo pesniku. O premskem rojaku ne moremo napisati le nekaj skromnih vrstic, potrebno ga je brati in doživljati to, kar nam je v svojih čudovitih pesmih odkrival s svojo globoko miselnostjo. Umril je velik slovenski mož, v svojih delih pa bo živel še dolgo -večno. Vedno se bomo s pono-som spominjali našega premskega rojaka Bogomila Faturja.

Darinka Žbogar

ORGANSKE BOLEZNI ŽIVČNEGA SISTEMA

KOCKA JE PADLA.

ČAKAJO NAS SREČNI ČASI.

Zaman pričakujete pošne nabiralnike polne lističev s prijazno vsebino, ki so obljubljali med in mleko, če boste volili te in te. Med predvolilno kampanjo je bilo v nabiralnikih razmerje približno takole: 140 volilnih reklam, 6 vabil za naročila na nove knjižne zbirke, 4 obvestila o novi trgovini šraufov in običajno število računov za elektriko, vodo, zrak, za razvoj gospodinjstva itd. Računov za plačilo davkov ni bilo opaziti. Prišli bodo kasneje.

Tudi plakati so zginili kar čez noč. Dejstvo, da je bilo ob najhujši gneči opaziti poleg vrste lepakov tudi obvestilo o deratizaciji, je razumeti kot provokacija, vsekakor kot obsodbe vredno dejanje. Je pa res, da smo si vsi uporabniki reklamnih tabel, npr. organizatorji plesov, kulturnih prireditev, MKNŽ, nogometaši in Galerija na Vidmu ... končno oddahnili.

Torej smo dobili novo "ablast": 2 svetnici, 21 svetnikov in enega župana. V finalu smo za župana lahko izbirali: a) resnost, zrelost, preudarnost ali b) mladostno vihravost, elan in svežino. Zmagala je prva skupina.

Mlajši kandidat je v podporo imel "listo dobre volje", kjer so bile slikovno predstavljene eminentne osebnosti iz našega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja. Bili pa so skoraj vsi precej zdravo debelčkani in rdečelični, tudi moj prijatelj z nadimkom Giorgio, ki v resnici vendarle ni tako rejen. Napis "Voli zanje!" ni ustrežal. Bolj primeren bi bil "Pršuti zanje!" ali "Kranjske klobase zanje!" ali kaj podobnega.

Ena od strank nas je z napisi na tablah v stilu naivnega slikarstva opozarjala, da nerešeni ekološki problemi krajšajo naše življenje. Nazorno so problem nakazali tako, da so besedico "življenje" skrajšali za črko "j". Stavek se glasi: "Lepota življenja je v vaših srcih, prihodnost v razumu." Če do prihodnjih volitev na polju človeku prijazne okolice

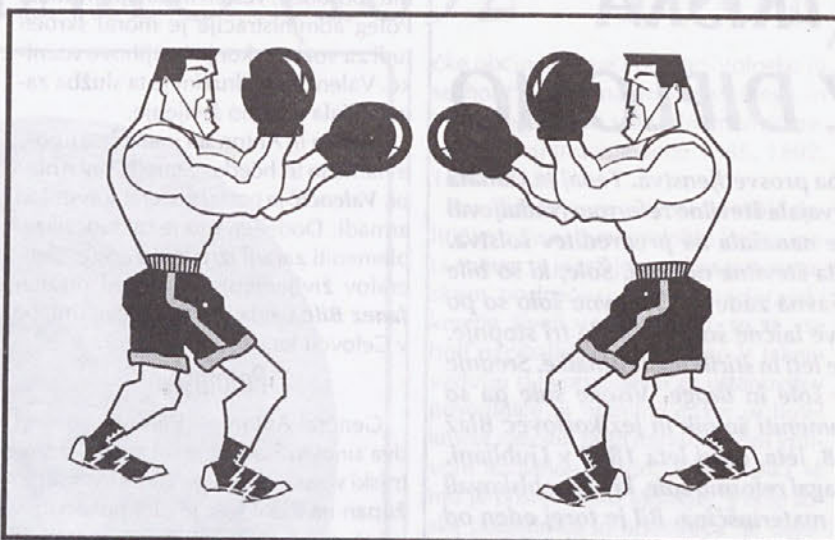
ne bo napredka, bomo verjetno brali: "Živlene je odvisno od srca, podalšaj ga s primerno rabo možganov!"

Priznam, da je tudi mene zamikalo, da bi kandidiral za prvega moža v občini. Po treznem preudarku sem se tej zamisli odpovedal, saj bi imel enake možnosti kot kakšen Jud, ki bi kandidiral "for mr. president of The United States of America" ali kakšen Žika Dimitrijevič za mesto dr. Tuđmana. Je pa res, da bom na prihodnjih "državnih" volitvah glasoval za stranko, ki me ne bo silila v Evropo (bravo Norvežani!) in ki bo zahtevala da si ceste preko Slovenije zgradijo tuji sami, saj bo na njih vozilo 40% turistov na hrvaško morje, 25% bo italijanskih tovornjakov, ki bodo prevažali v Rusijo Caffè Lavazza in pašto, 25% bo ruskih tovornjakov z nosilnostjo 60 ton, ki bodo prevažali v nasprotno smer rudo in žito. Mi pa bomo v našem cestnem prometu predstavljali 3, 5%, ostanek do 100% bo pripadel beguncem. Tem naj naš država ne bi zaračunavala cestnine.

Tudi v političnem življenju velja pravilo: povej mi s kom se družiš, pa ti povem kdo si. V praksi izgleda to takole: če se družiš z zlatimi, te grdo gledajo srebrni. Če preveč prijateljuješ s srebrnimi si za zlate pravi kriminalc. Najhujše je, če si prijazen z vsemi. To je najbolj nemoralno. Izbirajte!

PRAVLJICA

Prazniki so čas pripovedovanja pravljic. Prislunite teje! V vodi ob Gostilni Lovca leži na dnu nešteto rdečih pločevink od piva, ki so jih tam skrbno deponirali prijatelji žlahtne pijače. Kar naenkrat se prikaže dobra vila in zgodi se čudež. Vi mislite, da je dobrotnica pločevinke spremenila v zlate ribice ali mogoče v dragocene diamante. Ne. Naredila je za človeštvo veliko bolj koristno delo. Vse tiste, ki so škafle marljivo metali v vodo je spremenila v prave pravcete prašičke. In ko boste te pujsce srečevali po Bistrici, ravnajte z njimi previdno, približno tako kot Indijci s kravami.

O PETARDAH

Že stari Kitajci so vedeli, da so petarde igrače, ki jih starši kupijo svojim malčkom, da se potem z njimi pripravijo, kdo jih bo uporabil. Najboljše petarde so tiste, katerih vrednost je ekvivalent dveh kiloton TNT. To je zato, da pokajo dovolj glasno in da jih slišijo tudi starejši ljudje, ki so ponavadi naglušni. Poki petard vračajo bolnim vitalnost in voljo do življenja, dobesedno vržejo jih iz toplih postelj. Ob "grmenju" petard je pravi užitek gledati pse.

O AVSTRALIJI

Ivota Širco iz Guranjega kraja je pred kratkim železni ali aluminijasti ptič varno prenesel v njegovo drugo domovino - Avstralijo. To je dežela kengurujev, dingov in operne hiše, narejene iz napihnjenih jader (se pa stavba kljub najhujšem vetru nikoli ne premakne). Avstralijo poznamo tudi kot deželo Marize Ličan in da so tam prav vsi stalno pijani, saj drugače ne bi vozili po levi strani ceste. Ivo! Od Tvojega odhoda je v Bistrici situacija takšna: je sedanjost, je prihodnost, je vreme, ki ni ne tič ne miš, čeprav ravno ko to pišem lepo sneži. Če boš zvedel, da je postalo pri nas preveč mraz, Te prosim, da zaigraš Miklavža in nam pošlješ kakih 10 Celzijev, vi jih itak imate sedaj preveč

in jih boste nekaj gotovo lahko pogrešali. Ne pošiljaj nam kakšnih Fahrenheitov, tu se ne bi obnesli.

ZAHTEVA IL. BISTRICE ZA POLNOPRAVNO ČLANSTVO V REPUBLIKI SLOVENIJI

Predlog o spremembi, ki bo Il. Bistrici prinesla enake pravice in dolžnosti v Sloveniji kot jih imajo npr. v Ljubljani, so podprle vse bistriške stranke in druge organizacije. Najbolj tiste, ki se pričnejo s črko "z": ZPP, ZKO, ZB, (Š) Z in ZIT. S pobudo se popolnoma strinja minister za kulturo, potem tisti minister, ki je govoril v Šembijah, pa še kdo iz državnega vrha. Vprašljivi so še: Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za promet in zveze ter obrambno ministrstvo. Razlogov ne smem navesti, so konspirativne narave.

SLOVENSKI SOSEDJE

Korošec Haider, ki bo postal avstrijski kancler, je moj vzornik. Njegov priimek bi se moral pravilno zapisati Heyder, kot Heydrich ali kot ljudje podobne sorte s katerimi se je (po Wiesenthalu) Haiderjev oče kar dobro razumel. Haider je ksenofil, t. j. ljubi Ksenijo.

Ko sem pisal o Berlusconi, imenovanem Burlesconi, sem naredil grdo napako: namesto Bacci Peruggina se pravilno zapiše Baci Peruggina. Omenjena napaka je hudo vplivala na stališče Italije do sprejema Slovenije v družino s čudnim imenom Evropska skupnost. Tam so tudi Grki in od njih bi imela naša industrija zabavne glasbe velike koristi.

TRANSFORMACIJE NEKEGA IMENA

Ko sem bil v plenih sem bil Marjan. Čez nekaj let sem postal Marjo. V srednji šoli mi je neki profesor rekel, da prava sramota, da nisem poslovenil silno poitalijančenega priimka. Odmislil sem mu, da je to nemogoče, da je pa oblika mojega priimka taka kot je, in virna. Ko sem postal šolnik sem za svoj kolege(ice) postal človek z lepim slovenskim imenom Marjan. Za mularja in starše, predvsem ruralne provenienca in novokomponirane Bistričane, je moj priimek zvenel kot eksotični sadež, ga rade jedo opice - bolj točno - sklon. Moji znani daljnji sorodniki so Adam in Eva, Joseph - gangster v New Yorku, ki me žal ne pozna. V nasprotnem primeru bi prvo leto pripotovali Amerike v Bistrico v Cadillacu, drugo leto pa v rakvi iz svinca, jaz pa pol svinca. Poleg domačega zbora bi mi na pogrebu zapeli tudi črnci iz Harlemu. Moj naslednji znani sorodnik je bil gradbenik, ki je zgradil tisti nestabilni stolp, ki ga v Pisi bulijo ljudje iz celega sveta.

Neverjeten talent za muziko, ki sem ga dokazoval z igranjem Bayerja v razglašenem klavirju, sem podedoval po nonotu, ki je bil znan organist, pianist in enolog. Po materini strani sem malo Lenčkov, malo Tinetov iz Tapovca. Zadnje ime, ki sem ga prisluzil De Bonano. Ne vem zakaj.

FRANETOV GREH

Na radiu je govoril, da so Nograji nastali pred davnim časom z mešanjem nograjskih aboriginov s prišleki iz južne Evrope. Na tem mestu ga vprašam, če se zaveda, kakšno škodo je naredil edini rešeni, t. j. Sloveniji do Dalmacije. Da ga kakšen skinhead naše sorte ne bi privoščil mu priporočam, da zaprosi za pomoč Hrvatina, Ličana, Skoka in za nekatere druge ugledne občane. Za Franeta bo navijala tudi Dubravka Tomšič Dubrovkinja kneškega porekla.

NOVOLETNO VOŠČILO

1. Da vas 1. januarja ob 1⁰⁰ uri ponoči ne bi bolel zob,
2. Da ne bi dobili driske,
3. Da bi bili deležni dobrega sprejemnega radia Postojna.

Ai lettori del mensile "Snežnik"
Buon Anno da parte di Bonano
Srečno!

NOVOSTI V KNJIŽNICI

Leposlovje za odrasle

Grisham, J.: Klient; **Renko, J.:** Spreminjave; **Renko, J.:** Zeleni Pegaz; **Guibert, H.:** Prijatelj, ki mi ni rešil življenja; **Velikonja, N.:** Abonma; **Brown, R. M.:** Granatno jabolko; **Noč v Ljubljani;** **Krstič, R.:** Tiktakajoči metronom; **Jensterle, A.:** Pokrajine začetka; **Matičič, N.:** Pozni čas ljubezni; **Lamb, A.:** Aleksander Veliki; **Baumgardt, R.:** Fernando Magellan; **Prowdin, M.:** Džingis-kan; **Bekrič, I.:** Kuća medu zvezdama; **Fritz-Kunc, M.:** Borboletta; **Rudolf, F.:** Parnik Jesenice-Trbovlje; **Vošank, M.:** Na poteh med gorami; **Gložančev, L.:** Zvesta hči gospe Hlognikove; **Christie, A.:** Umor v Mezopotamiji; **Gacnik-Gombač, L.:** Jajce; **Doneva, T.:** Dnevnik gospe Angele; **Soldo, T.:** Posvetitve; **Frbežar, I.:** Orosilo orosilo; **Gluvič, G.:** Zadnji poletni ples; **Vrjonin, M.:** Pesmi za malopridne otroke; **Novaković, N.:** Fatamorgana; **Svetina, T. M.:** Prisojna galeja potepuška; **Vodopivec, V.:** Moj grmiček; **Seme, J.:** Gabrovce, raj moje mladosti.

Leposlovje za mladino

Cowley, S.: Oblačenje; **Z mojega okna;** **Moj akvarij;** **Živalski živčav;** **Pot-**

ter, B.: Peter Zajec; **Hišica,** postavi se; **Volčič, M.:** Klobučki; **Škerlak, H.:** Pesmi in pravljice; **Antončič, E.:** Medvedkova mamica; **Žabica** iz peskovnika; **Beer, H. de:** Beli medvedek, vzemi me s seboj!; **Pfister, M.:** Dino; **Mebis, G.:** Nedeljka; **Carroll, L.:** Skozi zrcalo in kaj je Alice našla na drugi strani; **Gantscher, I.:** Božični medvedek; **Duvoisin, R.:** Petunja; **Stawski, P. E.:** Neznosni Fredi; **Velthuijs, M.:** Polpalček najde srečo; **Štampe-Žmavc, B.:** Zrnca sonca; **Ziliotto, D.:** Nevidni konj; **Jones, T.:** Peter Enkorak.

Strokovna literatura za odrasle

Kačič, R.: Astrološki priročnik za vsakogar; **Tomažič, F.:** Fizika; **Mojstri klasične glasbe in njihova dela;** **Millard, A.:** Erik Rdeči; **Twist, C.:** Kristof Kolumb; **Magellan** in da Gama; **Marco Polo;** **Ribarič, V.:** Potresi v Sloveniji; **Hiti, M.:** Yoga za začetnike; **Poberaj, T.:** Hrana in duhovna rast; **Lorencon, R.:** Turbo Pascal 7.0; **Blavatsky, H. P.:** Ključ k teozofiji; **Abelar, T.:** Prehod vračev; **Černič-Istenič, M.:** Rodnost v Sloveniji; **Jean, G.:** Pisava, spomin človeštva; **Babin, P.:** Sigmund Freud; **Delcambere, A.:** Mohamed, Alahov prerok; **Vercontler, J.:** Iskanje pozabljenega Egipta; **Ta-**

te, G.: Križarji in svet Vzhoda; **Parker, J.:** Zbirka Nebesna znamenja; **Belderkovačič, J. de:** Okus po cvetju; **Vojaška letala: velika knjiga o vrhunskih letalih sveta;** **Gomez, B. J.:** Konec sveta: pre-rokbe za leto 2000; **Bonomo, G.:** Ve-lika knjiga o sladcah; **Vogelnik, M.:** Tehnika gibanja v plesu; **Šimenc, S.:** Pisno sporočanje za vsakdanjo rabo; **Bencina, D.:** Mednarodne organizacije; **Vzrok in nastanek vseh bolezni;** **Mahne, S.:** Samorealizacija spolne osebnosti; **Mohorič, I.:** V zvezdi piše vse; **Powell, J.:** Sreča izvira iz naše notranjosti; **Žužek, M.:** Kristjanov dan; **Tomazin, I.:** Pustolovščina v Tibetu; **Zakon o industrijski lastnini;** **Busch, W.:** Jezus naša usoda; **Levi-Strauss, C.:** Rasa in zgodovina; **Valli, E.:** Zdrava kuhinja: Pravilna prehrana; **Bosewitz, R.:** Penguin Student's Grammar; **Janša, J.:** Okopi; **Panofsky, E.:** Pomen v likovni umetnosti.

Strokovna literatura za mladino

Stevensson, T.: Malček palček, ki živi v maminem trebuhu; **Pecivo za male in velike;** **Slovenske ljudske pesmi za otroke I. in II. del;** **Disney, W.:** Velika knjiga iger.

OBVESTILA

RAZSTAVE

GALERIJA NA VIDMU

Od 19. do 31. decembra 1994

PRODAJNA RAZSTAVA

Apollonio Zvest, Jure Cihlar, Danilo Gašperšič, Ante Knežević, Ljerka Kovač, Erik Lovko, Mira Ličen, Janez Matelič, Jana Mihelj, Milan Percan, Aleš Sedmak, Jože Šajn, Tomo Vran, Beba Zakonjšek in Rok Zelenko

Petek, 20. januarja 1995, ob 19. uri OTVORITEV RAZSTAVE ARTIFEX

Galerija na Vidmu je odprta od 10. do 12. in od 16. do 18. ure. OB NEDELJAH ZAPRTO!

KONCERTI

MKNŽ

Nedelja, 1. januarja, ANARCRUST (Nizozemska); petek, 6. januarja, RAVE PARTY (techno); petek, 13. januarja, TROMATISM (Francija); sreda, 25. januarja, HELIOS CREED (ZDA); petek, 27. januarja, KAZNA ZA UŠI (Beograd).

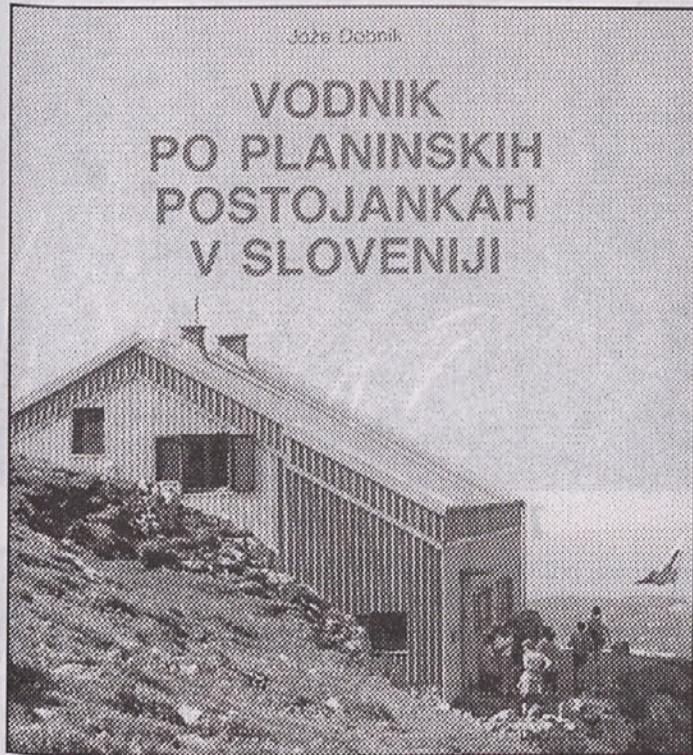
FILM

Mladi bralci!

V novoletnih počitnicah vas od 27. do 30. decembra vabimo v Knjižnico Makse Samsa, kjer si boste lahko vsak dan ob 10. uri ogledali slovenski mladinski film. Vabljeni!

NOVE KNJIGE

ŽE TRETJIČ VODNIK PO PLANINSKIH POSTOJANKAH

Izdajo VODNIKA PO PLANINSKIH POSTOJANKAH V SLOVENIJI, izšla konec letošnjega oktobra v nakladi 3000 izvodov, bomo domačini vzeli v posebnim veseljem, saj nas že z naslovnice pozdravlja lep barvni posnetek NA VELIKEM SNEŽNIKU. Potem ko sta že v petih letih povsem pošli prvi izdaji, tiskani kar v 1300 izvodih, je avtor JOŽE DOBNIK pripravil tretjo, popravljeno in popravljeno izdajo, ki obsega 360 strani malega formata.

Tretja izdaja vodnika ohranja donjani pristop z opisi 167. slovenskih planinskih postojank, dostopov do njih in bližnjih vrhov: opisuje ture, dodatne praktične nasvete in informacije pred nameranim obiskom. Najljubši avtor je sam obšel vse planinske postojanke, predstavljene v vodniku tretjo izdajo vnesel vse pomembne spremembe, ki so jih doživele v sedemdesetih letih. Med šestimi na novo zgrajenimi planinskimi postojankami najdemo tudi našo novo planinsko Kočo na

Kozleku (997 m), ki je bila odprta letošnjega prvega maja in to z vsemi potrebnimi podatki.

Podobe vseh slovenskih planinskih postojank v vodniku, tudi naših koč na Snežniku, Sviščakih in na Kozleku, so delo akademskega slikarja Toneta Rojca in so izdelane v tehniki perorisbe. Jože Dobnik, skrben avtor in velik prijatelj Snežnika ter naše planinske dejavnosti, si je s tem dejanjem vsekakor zaslužil iskrene čestitke.

Vojko Čeligoj

TEKMOVANJA

Državno planinsko mladinsko tekmovanje **MLADINA IN GORE**

uspešno za primorske planinske ekipe

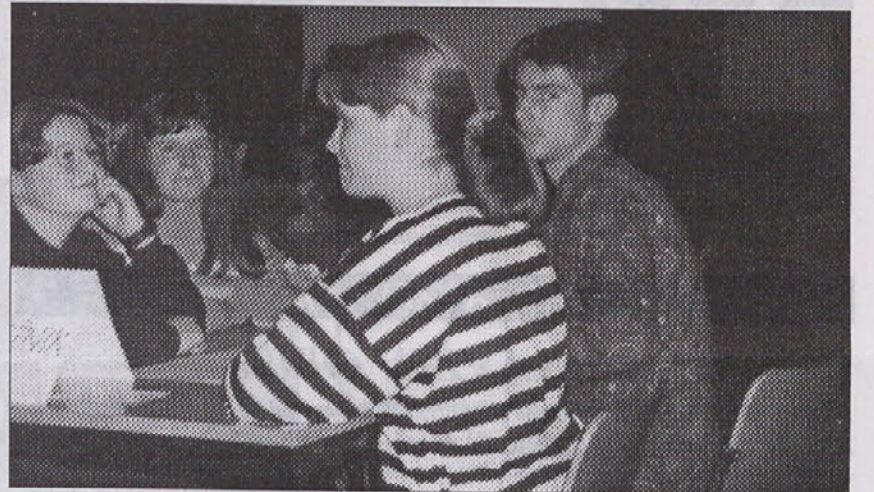
Planinsko društvo Fram pri Mariboru, zmagovalac lanskega mladinskega planinskega tekmovanja v Ilirski Bistrici, je bilo 18. novembra prijazen gostitelj kar 65. ekipam mladih planincev iz vse Slovenije. Primorska planinska društva je zastopala 22 štiričlanskih ekip iz osnovnih šol Nove Gorice, Sežane, Postojne in Ilirske Bistrice. Bistriške ekipe je sestavljalo 25 mladih planincev iz Knežaka, Jelšan, Bistrice in Trnovega, ki so se na tekmovanju odlično odrezali tako v znanju planinskih veščin, kot v poznavanju značilnosti Triglavskega narodnega parka in planinskega področja Pohorja, ki so bile letos tekmovne teme.

Prijazno vas Hoče pri Mariboru, kjer je bilo to celodnevno tekmovanje, so ta dan dobesedno preplavili mladi planinci. Napolnili so krajevno šolo, kjer so dopoldne pisali zahtevne teste, popoldne pa so zapolnili domači kulturni dom, kjer je šest najboljših ekip, med njimi so bile kar tri iz Primorske (OŠ Ivana Roba iz Nove Gorice, OŠ Antona Šibelja Komen in naša planinska ekipa iz OŠ Jelšane z mentorico **Marijo Grlj**), v zahtevnem javnem nastopu pokazalo resnično ogromno planinsko znanje. Med vsemi je bila najbolj uspešna prav primorska ekipa mladih Kraševcev iz OŠ Komen, ki si je prislužila naslov dr-

žavnega prvaka, nekajdnevno planinsko potovanje po Alpah in gostiteljstvo naslednjega, 7. tovrstnega tekmovanja MLADINA IN GORE drugo leto.

Čestitke našim mladim planinskim tekmovalcem, njihovim mentorjem, mladinskim vodnikom in predsedniku PD Snežnik **Hinku Poročniku**, ki so pomagali pripraviti mlade tekmovalce in jih celo pospremili na tekmovanje. Tekmovanje so ljubeznivo podprle tudi vse osnovne šole, od koder so bili tekmovalci, zavarovalnica **Adriatic Damia** in **Slavnik Ilirska Bistrica**.

Tekst in fotografija: Vojko Čeligoj

Planinska ekipa iz OŠ Jelšane, Mateja Iskra, Tanja Šlosar, Tanja Šuštar in Danijel Surina, je na državnem tekmovanju MLADINA IN GORE v Hočah pri Mariboru med 65. ekipami osvojila odlično peto mesto. Bravo!

PRILOŽNOSTNI POŠTNI ŽIG

130 LET ČITALNICE V JELŠANAH

Četrtek, 22. decembra 1994, bo ob 66254 Jelšane uporabljala svoj priložnostni poštni žig, ki bo tokrat povečan 130-letnici NARODNE ČITALNICE V JELŠANAH, živahnemu priložnostnemu žigu na samem jugozahodnem robu Slovenije.

Kulturno-prosvetno življenje te male istrske vasi ima bogato in polletno tradicijo, dokumentirano tja do prejšnjega stoletja. Ljubljanske ČITALNICE beležijo pevske in glasbene nastope Jelšanec že v letu 1863. Z otvoritvijo čitalnice v Ilirski Bistrici so potekali Jelšanci ustrezno prošnjo na primorsko kraljevo namestništvo v Trst za ustanovitev lastne čitalnice. Nemško okupirana oblast je z odobritvijo odlašala, saj je bilo tedaj na Slovenskem koledar 12 čitalnic. Čeprav brez uradnega priznanja, so Jelšanci že tedaj prirejali kulturne prireditve, besede, kot so jih imenovali. Dopisnik Novic je že marca 1865 navdušeno poročal iz Jelšan o eni izmed uspešnih besed in nastopu domačega pevskega zbora.

Za dovoljenje oblasti so morali Jelšanci čakati tri leta - uradna otvoritev čitalnice je bila z veliko slovesnostjo na ponedeljek, 4. marca 1967. To je bil pomemben narodni praznik v celotnem delu slovenske dežele. Z Jelšanci so pripravili tudi okoliške vasi ter gostje iz Ilirske Bistrice in Kastva v zaledju Pohorja. Pobudniki tega velikega dejanja,

predsednik **Valentin Pušavec** in odborniki **Jože Štemberger**, **Jože Frol** in **Vekoslav Hrabar**, so z ustanovitvijo čitalnice v Jelšanah vzpodbudili organizirano kulturno-prosvetno delo, ki ga je 130 let uspešno nadaljevalo vsaj šest generacij Jelšanec.

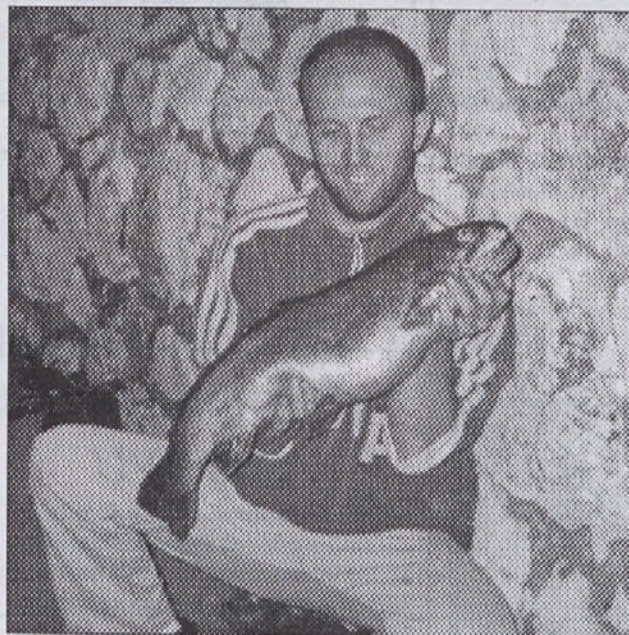
Priložnostni poštni žig je oblikoval domačin **Romeo Volk**: z obrisom knjige, gledališke maske in lire je simbolično predstavil osrednje dejavnosti, ki jih je negovala čitalnica v Jelšanah in njena naslednica - Prosvetno društvo SLOGA. Tokratni poštni žig je pripravilo Primorsko numizmatično društvo Ilirska Bistrica v sodelovanju s pošto upravo v Kopru. Na ta pomemben jubilej bo spominjal tudi ponatis stare razglednice Jelšan.

Vojko Čeligoj

RIBOLOV

"RIBI, DA TE KAP"

Dušan Rolih je v četrtek, 27. oktobra, na izlivu Bistrice v reko Reko (zgornji padec) ujel postrv šarenko, dolgo 79 centimetrov in težko 4.920 gramov. Opremljen z vabami ("kruh na grunt") se je okrog dveh popoldne odpravil na enega izmed svojih običajnih izletov z namenom, da bi lovil mre.

Čez pol ure je iz vode potegnil veliko postrv, ki jo je v družbi članov Ribiške družine "Bistrica" stehal, izmeril in zalil v "Okrepčevalnici Baša". Kmalu se je pokazalo, da je njegova postrv na področju občine letos najtežja in malo verjetnosti je, da bi jo do konca koledarskega leta še kdo presegel. Torej tudi tekoče vode po bogastvu rib prav nič ne zaostajajo za bolj znanimi in uveljavljenimi okolji.

Jože Pipan je bil s svojo ščuko le malo časa rekorder Ribiške družine "Bistrica". Celoletno tekmovanje za najtežjo ribo je zadnje dni novembra doživelo spremembo prav na vrhu. Iz jezera Mola je Zlatko Jenko potegnil 116 centimetrov dolgo ščuko, ki je na tehtnici pokazala celih 12.750 gramov.

To je sicer šest centimetrov manj od Pipanove, vendar 280 gramov več. Marca prihodnjega leta bo razstavljena na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani v vsej svoji preprani velikosti; tam bo Ribiška družina "Bistrica" predstavila trofejne ribe iz domačih revirjev, da bi tako pripomogla k razvijanju ribiškega turizma na Ilirskobistriškem. Ob vsej množici letošnjih izjemnih primerkov to najbrž ne bo preveč težko in zahtevno opravilo.

MLADI IN ZNANOST

GEOLOG DR. RAJKO PAVLOVEC
NA OBISKU

Geološki krožek OŠ Jelšane je povabil dr. Pavlovca na obisk. S sodelavko Vido Pohar sta prispela med nas v torek, 6. decembra. Bil je deževen dan, vendar ni bil ovira, da nas obiskovalca ne bi temeljito seznanila s preteklostjo naše Zemlje.

Dr. Pavlovec je slikovito razložil nastajanje kamnin in površja v naši in širši okolici. Zlasti dobro nam je orisal od kod apnenec in fliš v našem kraju, Vida Pohar pa nam je predstavila začetke življenja, še posebej razvoj človeka. S seboj je prinesla originalno orodje pračloveka. Pripovedovanje in razlago je ilustrirala z zanimivimi slikami. Razlago iz učilnice smo utrdili na terenu. Dež ni pojenjal, zato smo odprli dežnike in se korajžno napotili na Brežine za Jelšanami.

Geologa sta nam kazala kamnine in opozarjala na fosile v njih. Bili smo opremljeni s kladivi in strašansko nam je bilo žal, da nismo mogli dalj časa ostati zunaj med zanimivim svetom kamnin. Dr. Pavlovec nam je prinesel precej literature, tako da bomo raziskovanje sami nadaljevali. Ob slovesu sta nam prijazna gosta obljubila, da nas bosta še obiskala. Naročiti moramo le sončen dan!

Geološki krožek OŠ Jelšane z mentoricama J. Potepan in M. Geberšnik

Vida Pohar in dr. Rajko Pavlovec med učenci OŠ Jelšane

MIKLAVŽEVANJE

MIKLAVŽEV OBISK

Med vsemi dobrimi možmi, ki nas obiskujejo in razveseljujejo v mesecu decembru, je najstarejši sveti Miklavž. Mladenič, Nikolaj s pravim imenom, je živel že v 4. stoletju v današnji Grčiji. Med svojimi someščani je zaslovel kot človek dobrega srca, ki je s svojim premoženjem rad pomagal drugim in lajšal njihove stiske. Taka usmerjenost njegovega življenja je izvirala iz njegove osebne vere. Zglednost njegovega življenja je pripomogla, da so ga kristjani izbrali za voditelja svojega občestva - škofa. Ob dnevu njegove smrti so ohranjali spomin nanj z izkazovanjem pozornosti in dobrote drug drugemu. Ta navada se je kasneje razširila po vsem svetu.

Za mnoge po naših župnijah je bil praznik sv. Miklavža tudi letos lep dogodek. Najlepši seveda tam in takrat, kadar se je Miklavž spomnil pridnih otrok doma, v krogu njihovih družin. Škoda, da je iznajdljivo pripravo simboličnega darila ponekod zamenjal kar z nekaj tolaškimi bankovci.

Za predšolske otroke v župniji Ilirska Bistrica pa je bilo pripravljeno posebno miklavževanje v nedeljo, 4.12.1994. V župnijski dvorani je Miklavž s svojim obiskom in darili razveselil 80 otrok in njihovih staršev. Razveselili so jih tudi najmlajši skavti volčiči, ki so s svojimi voditelji pripravili igrice Dobrinček.

Zgodba, ki pripoveduje, kako je angel Dobrinček na zemlji ljudi miril v prepirih, se je Miklavžu tako dopadla, da je volčiče povabil, naj jo ponovijo v Domu starejših občanov. To se je res zgodilo v ponedeljek, 5.12.1994, ko so se v večnamenskem prostoru Doma zbrali skoraj vsi stanovalci in osebje. Za vse je Miklavž našel besedo spodbude, skromna darila pa je namenil tudi vsem, ki so priklenjeni na posteljo. Obiskal jih je v njihovih sobah. Za pomoč pri pripravi daril pa je že prej zaprosil sodelavce Karitas. Hvala Milavžu in vsem, ki so mu omogočili njegov obisk!

Miklavž v pogovoru s stanovalci Doma starejših občanov v Il. Bistrici.

DA NE POZABIMO ...

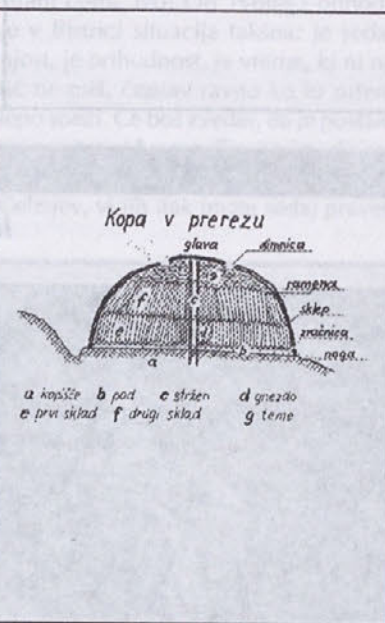
OGLARJENJE

Nekoč je bilo v naših krajih zelo razvito oglarstvo. S to obrtjo so se nekatere družine preživljale. Oglarji so imeli koče v gozdu, kjer so začasno živeli s svojimi družinami. Najpogostejša hrana jim je bila polenta in slanina.

Kopo so postavili na raven teren. Najboljše je bilo staro kopsiše, kjer so bila tla že zbita. Kopsiše se mora proti sredini dvigati za 5°. V sredini kopsišča je bil stržen, okoli katerega so pokončno zlagali polena - prvi sklad pod kotom 75° - najprej suha in drobna polena (gnezdno), nato drugi sklad pod kotom 65° in nazadnje so naložili še glavo iz kratkih drv. Kopo so pokrili z dvema plastema. Prvi sklad z resjem, vse ostalo pa s suhim listjem. Nasuli so 7 do 10 cm zemlje, če je bilo potrebno, pa so kopo še "obstavili" z debelimi kalanci. Na več mestih so naredili luknje. Spodaj in zgoraj je bila večja odprtina. Spodaj so zakurili, zgoraj je bil dimnik. Oglarji so morali budno paziti, da kopa ni zgorela. Kopo so kuhali od 8 do 20 dni, lahko tudi dlje. Če poglevanje poteka pravilno, mora iz kope uhajati svetel dim, če pa uhaja barvast, poteka poglevanje prehitro. Ko je oglenje dospelo do dna kope, so luknje zaprli. Tako zaprta kopa se hladi do 2 dni, da vsa žerjavica ugasne. Pri odprtju kope se oglje gasi (po potrebi) z zemljo in ne z vodo, ker bi bilo preteško. Dobro oglje mora biti sivo, trdo in lesketajoče, da se ne drobi. Pri udarcu mora dati jasen steklen zvok. Iz enega prostorninskega metra bukovih cepljenih polen dobimo 100 kg oglja.

Če je bilo oglje dobro in kvalitetno, so oglarji z dobro kapljico pogasili hudo žejo in se poveslili dolgo v noč.

Zbrali, napisali in narisali učenci 6. razreda OŠ Podgora Kuteževo po pripovedovanju starejših vaščanov

ZGODOVINARJI
V ARHIVU

Mladi zgodovinarji iz naše šole so 9. decembra obiskali Pokrajinski arhiv v Kopru. Namen obiska je bil spoznati pomen in delo arhiva, zlasti pa poiskati gradivo o jelšanski čitalnici, ki letos praznuje 130 let.

Sprejel nas je Darko Darovec. Predstavil nam je koprski oz. pokrajinski arhiv, nam povedal kako se v arhivu "znajdemo" in pripravil arhivsko gradivo, ki govori o naši čitalnici. Ogleдали smo si zanimive stare listine: zapisnike, vabila, izkaznice ... Nekatero dokumente smo si tudi preslikali. Uporabili jih bomo pri delu zgodovinske skupine v PROJEKTU ČITALNICA, ki bo potekal na šoli.

Zgodovinski krožek OŠ Jelšane

DRUGAČNA ŠOLA

TUDI TO JE POUK

Ko smo zjutraj prišli v šolo, smo si na mize pripravili jogurtov lonček, podstavek, zemljo in mladiko lončnice. Prišla je cvetličarka, da bi nas naučila kaj o gojenju lončnic. Povedala nam je veliko zanimivega in koristnega. Kmalu smo začeli saditi. Najprej smo na dno jogurtovega lončka naredili luknjice in vanj nasuli zemljo. Nato smo zasadili mladiko in dodali zemljo, če je bilo potrebno. Najbolj zanimivo je bilo, ko je cvetličarka v stekleno bučo vsadila nekaj mladik. Po glavnem odmoru nas je prišel iskat lovec. Odpeljal nas je v gozd. Ogleдали smo si krmišče, v katerem je bil kostanj in seno. Tu je lovec odgovarjal na naša vprašanja. Povedal nam je veliko o njihovem delu in o gozdnih živalih. Ogleдали smo si še solnico in kaluzo. Ko smo bili pod opazovalnico, nas je postregel čajem. Bil je zelo dober. Kmalu smo se odpeljali proti šoli. Želim si še veliko takih dni.

Polona Šajn, 2. razred OŠ Toneta Tomšiča Knežak

PRIREDITVE ZA NAJMLAJŠE

VESELI DECEMBER

V petek, 9. decembra, smo delavci VVZ Jožefa Maslo najprej v ilirskobistriški, potem pa še v trnovski (torek, 13. decembra) enoti pripravili dva popoldneva, namenjena ustvarjanju, igri in druženju. Skupaj smo plesali, slikali, oblikovali, izdelovali novoletne čestitke, ikebane in okraske za jelke iz najrazličnejših materialov - z njimi smo okrasili igralnice, garderobe in hodnike v obeh vrtcih.

Obe srečanja staršev, vzgojiteljev in otrok smo si zamislili kot naš prispevek k večjemu povezovanju vrtca z družinami in veselju ob izdelkih, ki nastajajo pod spretnimi prsti. Nekaj plodov skupnega dela si boste lahko ogledali tudi v mestni knjižnici.

Vesolja, zabave in igre ni pri nas med letom nikoli preveč. V vsakem letnem času in ob različnih priložnostih se trudimo, da bi otrokom nudili čimveč. Skupaj z otroki in starši praznujemo pri-

hod pomladi, jeseni, teden otroka itd. Zadnji mesec v letu, ki je za nas "veseli december", skušamo popestriti in obogatiti vsakdanje vzgojno delo z več glasbe, smeha, ustvarjanja in domišljije. V sredo, 21. decembra, smo obiskali Lutkovno gledališče v Ljubljani, kjer smo si ogledali pravljico "Cirkuš Cigulmigu", tri dni pozneje pa še "Sneguljičico", ki so jo predstavile gimnazijke iz Postojne.

Sonja Udovc

NERODNA AVGUŠTINA

V soboto, 26. novembra, popoldne smo na šoli pripravili zabavni program z Nerodno Avguštinom. Na zabavo smo povabili vse, ki jih imamo radi.

Ob vstopu so delili vstopnice, na katerih so bile napisane številke in slika Nerodne Avguštine. Učiteljica Martina je vse prisotne ajprej lepo pozdravila in skupaj smo poklicali Nerodno Avguštinom: Avguštin, Nerodna Avguštin! Na naš klic se je kmalu prikazala. Povedala nam je, da ima moža Avguštin in tri otroke: Gugija, Gugo in malega Gugija. Otroci prvega, drugega razreda,

male šole in vrtca smo Nerodno Avguštinom zabavali s petjem in plesom. Bilo je tudi nekaj pogumnih otročičkov, ki so Nerodni Avguštinu zapeli pesmico. Vsakega nastopajočega je obdarila z bomboni in keksi. V programu so sodelovali tudi starši.

Čisto na koncu smo šli v razred in risali družino Nerodne Avguštine. Jaz, mama ter bratranec Jan smo se lotili dela kar na tleh. Tri najlepše risbe so bile tudi nagrajene. Bilo mi je zelo lepo. Želim si še veliko takih prireditev.

Ana Kreševič, 2. razred OŠ Podgora Kuteževo

transport terminal

PEKARNA
Ilirska Bistrica

Adriatic®
zavarovalna družba d.d.

PIZZERIA

Coccolo

TOVRLS

PURPLATEX
d. o. o.

POLIURETANI
POLIURETANI - PLAMA *plama*

Skupščina občine
Ilirska Bistrica

Vesele božične
praznike
in srečno Novo leto

ProVITA®
Inženiring d.o.o.

KOZLEK
PROIZVODNJA - TRGOVINA - STORITVE d.o.o.

Vam želijo

BESS
d.o.o.

Suma inženiring d.o.o.

ZDRAVSTVENI DOM
Ilirska Bistrica

ilirija p.o.

BMD
BMD INŽENIRING

primorje
ajdovščina
ENOTA BISTRICA IL. BISTRICA

COMMERCE
GRAFIČNE STORITVE IN TRGOVINA d.o.o.

KSP
ILIRSKA BISTRICA

LETNI PREGLED REZULTATOV

SREČANJE NAJUSPEŠNEJŠIH ŠPORTNIKOV

Ilirskobistriški župan Stane Prosen je v petek, 2. decembra, povabil na družabno srečanje vse športnike, ki so se v preteklem letu izkazali z doseženimi rezultati. Najboljšim športnikom in predstavnikom ekip je v imenu SO II. Bistrica čestital in jim izročil priložnostna darila. Skupaj z Jožetom Rolihom, predsednikom izvršnega sveta, je priznal, da imajo na občini nekoliko slabe vesti, ker so v preteklih letih športnemu udejstvanju namenili premalo sredstev, vendar ob pičlem proračunu in pomembnejših projektih za kaj več ni bilo pravih možnosti.

Uspehi domačih športnikov so zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov in igrišč zdijo še toliko večji. Nekateri športniki, predvsem atleti, dosegajo dobre rezultate v sosednjih občinah, ki jim nudijo boljše pogoje. Zdravko Debevc (tajnik Športne zveze II. Bistrica) je poudaril, da so se zbrali samo najboljši in da se je v preteklem letu na področju športnega udejstvanja marsikaj dogajalo. Še enkrat je zaprosil vse posameznike in športne kolektive naj bolj redno pošiljajo rezultate tekmovalni športni zvezi, ki bo poskrbela za njihovo objavo. Omenil je, da se je v zadnjem času uveljavilo nekaj zelo mladih športnikov in da bi bilo dobro, če bi tudi njim podelili kako nagrado in vsako leto izbirali najboljšega športnika v občini. Vojka Šestan (Karate klub Teles) se je zahvalila za finančno pomoč, ki bo njej in Kristoferju Štembergerju omogočila odhod na svetovno prvenstvo v Malezijo in za začasno uporabo dvorane v Sokolskem domu, ker sicer karateisti ne bi mogli vaditi. Lado Čeligoj (Lokostrelski klub II. Bistrica) je povedal, da so iz Lokostrelske zveze Slovenije prejeli pismo, v katerem jih, po uspešno izvedenem prvenstvu marca letos, dobesedno prosijo za organiziranje še enega državnega prvenstva v prihodnjem letu. V klubu imajo poleg Kamničanov največ mladih upov, posebej pa je pohvalil Martina Hrvatina, ki je po letih še deček, nastopa pa že v mladinski konkurenci. Dušan Jenko (Balinarski klub Planinc) je pojasnil nekatere težave, ki so

privedle do izpada kluba iz najvišje slovenske lige, čeprav so z osvojitvijo slovenskega pokala dosegli velik uspeh. V občini delujejo tri močne balinarske ekipe, ki si želijo dvorano, saj bo pokrit prostor kmalu pogoj za udeležbo na najvišjih državnih tekmovanjih. Balinarska zveza za Slovenije pripravlja še nekaj novosti v sistemu tekmovanja in skrajšanje te-kem na 3 do 4 ure, kar bi bilo bolj sprejemljivo za tekmovalce in gledalce. Ba-linarji se bodo za odličja pomerili že na naslednjih sredozemskih igrah, v Atlanti pa bo balinanje prisotno kot pro-mocijski šport. Veliko upov polagajo v možno lokacijo za dvorano s štirimi stezami v Zabičah, čeprav bi po mnenju mnogih z združitvijo (v občini de-luje sedem balinarskih klubov) dosegli več uspeha. Andraž Lipolt (Strelsko društvo 4. junij, trap) je spregovoril o velikih finančnih izdatkih za puške, strelivo, tarče in udeležbo na največjih tekmovanjih.

Sklepna ugotovitev: problemi financiranja športnikov se pojavijo takoj, ko nekdo s kvaliteto in tekmovalnimi rezultati preseže občinske meje. Kje je rešitev? V občinskem proračunu tudi v prihodnosti ne bo dovolj denarja za šport. Še naprej bodo izstopali le tisti, ki jim bo z vztrajnim delom in veliko volje uspelo priti do vrhunskih rezultatov, v nobenem primeru pa se to ne bo moglo zgoditi brez sodelovanja staršev in pokroviteljev ob dejstvu, da bodo že uveljavljeni športniki mogoče prišli do najnovejših sredstev, zmanjkalo pa jih bo za najmlajše.

STRELSKO DRUŠTVO 4. JUNIJ ILIRSKA BISTRICA

Andraž Lipolt (trap): 8. mesto (115 golobov) na SVETOVNEM MLADINSKEM PRVENSTVU v Italiji (Fagnano, 28. 7.); Tamara Matko (trap): 2. mesto (123 golobov) na DRŽAVNEM MLADINSKEM PRVENSTVU v Ljubljani (9. 7.).

LOKOSTRELSKI KLUB ILIRSKA BISTRICA

Martin Hrvatin: DRŽAVNI MLADINSKI REKORDER (265 krogov v disciplini FITA 90 m compound, Miola, Italija, 24. 6.); mladinska ekipa LK II. Bistrica: 1. mesto na DRŽAVNEM PRVENSTVU (Kamnik, 12. 2.); Martin Hrvatin (2. mesto dečki), Igor Rudež (3. mesto dečki), Uroš Dimnik (6. mesto kadeti); Lado Čeligoj (3. mesto na DRŽAVNEM PRVENSTVU V DVORANI, člani instinktivno, II. Bistrica 12./13. 3.).

KARATE KLUB TELES ILIRSKA BISTRICA

Ekipa članov (Kristofer Štemberger, Robert Čurlič, Domen Gobec): 1. mesto na DRŽAVNEM PRVENSTVU V KATAH (Kranj, 9. 4.); Kristofer Štemberger: 3. mesto v posamični konkurenci; ekipa članic (Vojka Šestan, Marjetka Šajn, Martina Vičič): 2. mesto na DRŽAVNEM PRVENSTVU V KATAH (Kranj, 9.

4.); Vojka Šestan: 2. mesto posamezno; Andrej Primc (mlajši dečki): 1. mesto na DRŽAVNEM PRVENSTVU V BORBAH (Idrija, 5. 6.); Vojka Šestan (17. mesto) in Kristofer Štemberger (21. mesto) na SVETOVNEM PRVENSTVU V MALEZIJ (december).

BALINARSKI KLUB PLANINC ILIRSKA BISTRICA

Ekipa - četvorke: 1. mesto na tekmovalni Ljubljana, 15. 10.) za SLOVENSKEGA POKALA (Dušan Jenko, Slavko Dolgan, Primož Renko, Stojan Torjan, Anton Fabec in Jože Cesar).

BALINARSKI KLUB TRANSPORT KUTEŽEVO

Ekipno: 1. mesto v I. ligi (II. slovenska balinarska liga) in pravica tekmovalanja v SUPER LIGI (I. slovenska balinarska liga v prihodnjem letu). Postava: Ivan Urh, Stojan Štemberger, Aleksander Skok, Franc Dolgan, Vojko Tomšič, Miro Uljan, Anton Barba, Vojko Celin, Jože Šestan, Branko Pugelj, Anton Prosen in Danilo Štemberger.

ATLETSKI KLUB POSTOJNA

Tihomir Strajnič: 1. mesto na DRŽAVNEM PRVENSTVU V TEKU na 300 m SDI (Kranj, 17./18. 9., 27. 49 sek) in 4. mesto na 60 m.

LOKOSTRELSTVO

UVRSTITVE BISTRISKIH LOKOSTRELCEV

Slovenska lokostrelska zveza je objavila uradne končne rezultate tekmovalni v okviru SLOVENSKEGA POKALA v sezoni 1993/94. Bistriški lokostrelski klub sodi v sam vrh po doseženih rezultatih, tako ekipno kot posamezno.

Med enainvajsetimi uvrščenimi klubi iz Slovenije je LK II. Bistrica na 4. mestu razpredelnice za lokostrelci iz Kamnika, Polzele in Ankarana. Uspeh kluba dopolnjujejo predvsem naslednji posamezniki od 18 tekmovalcev kluba, ki so vidneje uvrščeni na lestvicah: dečki - olimpijski lok: 4. mesto Nejc Belušič med 19. tekmovalci; dečki - compound: 4. mesto Igor Rudež, 5. mesto Aljaž Simonič, 6. mesto Tomaž

Hrvatin in 7. mesto Martin Hrvatin med 11. tekmovalci; kadeti - goli lok: 3. mesto Tomaž Kaluža med 8. tekmovalci; kadeti - compound: 6. mesto Uroš Dimnik med 15. tekmovalci; mladinci - compound: 1. mesto MARTIN HRVATIN med 4. tekmovalci; člani - goli lok: 1. mesto LADO ČELIGOJ med 29. tekmovalci; člani - olimpijski lok: 5. mesto Andraž Čeligoj med 21. tekmovalci.

ROKOMET

ROKOMETNI TURNIR

Bistriški rokometiški, ki že nekaj let pavzirajo na tekmovalni sceni, pripravljajo za vse ljubitelje športa v soboto, 24. decembra, BOŽIČNO-NOVOLETNI ROKOMETNI TURNIR. Prireditev bo v športni dvorani OŠ A. Žnideršiča in ima po tekmovalni plati bolj revijalni značaj.

V prvi tekmi se bosta med seboj pomerili moštvi PRIMORSKIH NOVIC iz Hrpelj-Kozine in ajdovski FRUCTAL. Oba kluba sta člana 1. slovenske lige, zato od njiju pričakujemo demonstracijo vrhunškega slovenskega rokomet, v drugi tekmi ob 18.30 pa se bodo DOMAČI rokometiški, nekoliko okrepljeni z drugimi igralci, pomerili z moštvom KOPRA, najmočnejšo ekipo 3. lige - zahod.

Cilj domačih rokometišev je reorganizacija kluba in članske ekipe, ki bi se v sezoni 1995/96 udeležila rednih prvenstvenih tekmovalni. Poleg te ekipe bi radi v tekmovalni vključili tudi ekipo KADETINJ, nekdanjih učenk osnovne šole iz II. Bistrice, ki so pred leti že redno trenirale in tekmovalce za šolo.

Članek velja kot povabilo za vse prvržence športa. V mrtvi sezoni in pomanjkanju nogometnih tekem bo turnir pomenil pravo počitnico za navijače,

vsem drugim organizatorjem športnih akcij pa idejo, kako poživiti bistriško športno dogajanje to zimo. P. S. Organizator obljublja, da bo poskrbljeno tudi za jedačo in pijačo.

Zdravko Debevc

KARATE

ROBERT ČURLIČ TRETJI MLADINEC V SLOVENIJI

V nedeljo, 4. decembra, je Karate zveza Slovenije v Novi Gorici izvedla državno prvenstvo za mladince in mladince v borbah posamično ter kata posamično in ekipno.

Nastopilo je 144 tekmovalcev in tekmovalk iz 35 klubov. Iz Ilirske Bistrice se je prvenstva udeležil Robert Čurlič in v katah zasedel 3. mesto. Tudi je že sedma medalja bistriških karateistov na državnih tekmovanjih. Stojan Šestan

Veseli Božič in srečno Novo 1995. leto

Vam želi

GOSTILNA • TRGOVINA • DISKONT

Varna naložba v uspešno domače podjetje

POLIURETANI
plama

Podjetje Poliuretani - Plama iz Podgrada obvešča občane, da bodo lahko sodelovali v javni prodaji delnic podjetja.

Z JAVNO PRODAJO DELNIC BOMO ZAČELI TAKOJ PO ODOBRTVI PROGRAMA LASTNINJENJA, PREDVIDOMA OB KONCU LETOŠNJEGA LETA.

Podjetje Poliuretani - Plama je uspešno, stabilno in perspektivno podjetje. V kemijski branži, ki velja za donosno, je po prometu med 10 podjetji v Sloveniji.

Poliuretani - Plama vabi k sodelovanju vse občane, ki želijo svoj certifikat varno vložiti v uspešno domače podjetje.

ZA PODROBNEJŠE INFORMACIJE POKLIČITE
PO TEL. 067/ 85 - 010

CENIK OGLASOV

1. cela stran	28 x 35 cm	70.000 SIT
2. polovica strani	28 x 17 cm	35.000 SIT
3. četrtina strani	14 x 17 cm	18.000 SIT
4. osmina strani	14 x 8,5 cm	9.000 SIT
5. šestnajstina strani	6,5 x 8,5 cm	4.500 SIT

Cena dvobarvnih oglasov na prvi in zadnji strani je višja za 30%. Za večkratno oglaševanje znižamo ceno po dogovoru.

Pokličite "GA commerce", Bazoviška 40, Ilirska Bistrica, tel/fax: 067/81-297

SNEŽNIK

UREDNIŠTVO: Bazoviška 40
66250 Il. Bistrica

NAROČILNICA

Ime in priimek

se naročam na časopis SNEŽNIK.
Prosim, da mi ga pošiljate na naslov:

v _____ dne _____

Podpis: _____